

Foganya

REVISTA D'INFORMACIÓ I CULTURA DEL GRUP FOGANYA

-PORRERES ANY I -NÚMERO 4 - AGOST 1990-
PM -14/17/1989 - 300 EXEMPLARS -
DIA D'IMPRESSIÓ: 7/VIII/1990
DIA DE SORTIDA: 10/VIII/1990
P.V.P.: 200 pts.

- "Foganya" -

REVISTA D'INFORMACIÓ I CULTURA del "Grup Foganya". Aparició bimensual.

Informació i Correspondència: C/ Molins, 2. 07260-Porreres. Direcció General: Junta Directiva del "Grup Foganya".

Direcció: Jaume Rosselló i Verger. Assessors: Vicens Juan Moll i Gori Barceló Màrquez.

Consell de Redacció: Maria Jesus Ximelis Bover, Serafi Expósito Ruiz i Yolanda Barceló Màrquez.

Col·laboradors en aquest número: Bartomeu Tauler, Bartomeu Servera, Mª Magdalena Picornell, Antònia Rosselló, Caterina Trobat, Inès Sitjar, Tomeu Barceló, Francesca Servera, Angel Oneto, Miquel Joan Toledo, Apollònia Cerdà i Maria Fullana.

Dibuixants: Miquel Morlà i Julio Servera.

Fotògrafs: Sebastià Vidal i Toni Melià.

-SUMARI-

Sumari i explicació portada.....	2
Editorial.....	3
Anàlisi d'un cens electoral de principis de segle.....	4
Comparació demogràfica.....	5
Vida del Grup Foganya.....	6
El Rei del Bosc.....	7
Espipellant els Anys.....	8-9
Embelliment de Façanes.....	10
Coneguem el nostre entorn.....	11-12
Porrerencs de Primera.....	13
De la Residència.....	14
Noticiari Local.....	15
Records amb delit.....	16
El Món de les abelles.....	17
Redaccions.....	18
Treu cap, treu maga.....	19
Les Màquines de moviment perpetu.....	20
El Batre.....	21
Vida Municipal.....	22
De tot un poc.....	23
A Joan Antoni.....	24
Entrevista.....	25-26
Anem a Escola.....	27
A Felip.....	28
Glosat de Fadrins i Casats.....	29
Crucigrama.....	30
Motos.....	31
Poema i Llista de Col·laboradors.....	32
Poemes.....	33
Còmic.....	34
Convocatòria de Beques Prefama.....	35
Cuina Pageda.....	36

BONES FESTES
I
MOLTS D'ANYS

Vet aquí un testimoni encara viu, exponent d'ahir que perdura més en el record que a la realitat.

Es l'era de Can Quelcoll que els peus del molí del mateix nom, l'any 1990 encara veu esflorar les espigues daurades, avui de sivada, tantos els batadors setrotejen amb el trot den Roig, l'amo Antoni, dogal en ma, l'anima, muletetes co

correu coreu

rreu correu - fereu sa palla menuda - si la feis llarga i troncada - en s'hivern l'hi trobareu.

A la vorera de l'era la madona forca en ma remou i espol treix les gavelles, si no, no es batria.

Bella postal estivenca, record d'un passat, pagès, ple de vida tranquil i nostàlgic, que no coneixia crissis d'atur, ni jubilacions.

ADEU

EDITORIAL

ESSÈNCIA

O

PRESENCIA

Aquesta és una qüestió empalagosa, emperò que fèr molt a la societat d'avui, així mateix pegant una ullada a la vida d'ahir del poble, veim que també n'estava nafrat, llegiu alguns refranys i us n'adonareu: "*Vestiu un bastó i pareixerà un Senyor*", "*Pareix de ses set cases*",... i així podríem seguir amb un enfilall llarg de dites.

També observam elogis continuats al bé pareixer, a l'ésser plantosos, i no a la vàlua interior. Ja sabem que sempre hi ha excepcions, deim i sentim a dir, és molt plantós-a, va molt mudat-dada, saps que és de curro, umpl sa cadira, tenen molt, fa mirera, és ric, és de bona casa, etc., i poques vegades es comenta: sap molt, és bona persona, es poden fiar d'ell.

Tots aquests enraonaments em duen a l'exclmació del títol d'aquestes ratlles: ESSÈNCIA O PRESENCIA...

Des d'una reflexió seriosa, basada en la detinguda observació, sense apassionaments, a sang freda, al transcurs de la vida de cada dia, feina, carrer, esplai, capritxos i demés, caselles enmarcades dins l'horari diari, he arribat a la conclusió que la PRESENCIA té molta d'influència, encara avui, quina llàstima! No m'atrevesc a afirmar que en tengui més que la personalitat en sí, però qui no sap el cultiu d'imatge que es fa dins tots els ordres per convèncer a la societat, ja que si deia enganar seria massa fort.

Interessa enmascarar la imatge per encobrir, aparentar, fer veure; quina aberració!...El que val és aquella transparència de fets i formes de la persona, que la presenten nua i planament, així com és. Això ens duria no a treballar l'exterior o la façana, sí, a profunditzar el nostre "jo" més íntim. Així sortirièn persones de caràcter, diguem-ne madures i serioses, que el darrer que pensarien seria si aquella marca determinada fa més esnob, tots ens preocupariem de com som jo i no com són els altres, que el cap i a la fi és una barbaritat intentar imposar als altres el nostre mode d'ésser o pensar personal.

L'essencial no és la PRESENCIA, és l'ESSÈNCIA

*"VESTIU UN BASTÓ I SEMPRE SERÀ UN BASTÓ,
PER MOLT QUE PARESQUI UN SENYOR"*

Aquest article es basa en les dades que m'ha donat el Cens Electoral rectificat al 1906. Per què ens serveix?, per saber la quantitat i professió dels votants. Però s'ha de dir que la llei de Sufragi Universal de 1890 exposava llimitacions pel dret al vot:

- la dona no podrà votar fins a la II^a República.
- es necessitava més de dos anys de residència al lloc.
- no voten els militars.
- els votants serien els homes majors de 25 anys.

Tot això s'ha d'inscriure dintre d'un període històric determinat: la Restauració (1874-1923). Amb el fracàs de la Primera República les classes dirigents mallorquines (l'aristocràcia terratinent i un sector del clergat) donaren suport a la Restauració Borbònica, lo que donà lloc al retorn al poder dels mateixos grups que havien dirigit la política estatal durant el regnat d'Isabel II. El caciquisme i "l'alternisme" polític dels partits moderats (conservadors i lliberals) foren les característiques polítiques dominants a aquesta època.

El total d'electors de l'any 1906 és de 1378 homes que, en la seva distribució per edats, podem observar que són majoritàriament joves i madurs, lo qual és significatiu d'una població jove. Així ens trobam amb el 34% dels votants entre els 25 i 39 anys, un 41% entre els 40 i 59 anys i un 25% de més de 60 anys (aquesta distribució seria la inversa a la que ens trobam avui en dia a la nostra vila):

-80 anys:	27 electors	(1'96%)
70-79 anys:	113 "	(8'2%)
60-69 anys:	211 "	(15'31%)
50-59 anys:	238 "	(17'27%)
40-49 anys:	321 "	(23'29%)
30-39 anys:	296 "	(21'48%)
25-29 anys:	172 "	(12'48%)

En quan a les professions d'aquests grups s'ha de dir que, lògicament, Porreres compta amb una majoria abrumadora de professions agràries, destacant les següents:

- Propietaris i arrendataris: 55 electors (3'99%)
- Conradors: 397 electors (28'16%)
- Jornalers: 649 electors (46'88%)
- Pastors 14 electors (1'02%)

Aquestes quatre categories agràries formen un total de 1115 persones i un 80% del total dels votans.

Els treballs artesanals i comercials recueixen a 181 electors, que formen el 13% del total, entre els que cal destacar 42 fusters (2'83%), 30 picapadrers (2'1%), 22 sabaters (1'52%), 20 ferrers (1'45%) i 17 botiguers (1'23%).

Les funcions lliberals, a més d'esser un petit nombre, estaven concentrades a Ciutat, i a Porreres formen tant sols un grup de 31 electors distribuïts entre 19 clergues (1'38%), mestres, metges, notaris, etc., donant un 2'25% del total de votants.

La principal conclusió que podem extreure és que malgrat les limitacions d'aquest cens, l'agricultura centra la vida del municipi, amb la meitat dels censats com a jornalers, lo qual ens indica una proletarització del camp (donada a Mallorca a partir dels anys 90 del segle passat).

Bartomeu Servera Sitjar

Comparació demogràfica de Porreres

NEIXEMENTS

1989

ABRIL:

Dia 14, Antoni Sastre Julià
" 23, Antoni Joan Morlà Vanrell
" 29, Joan Font Timoner

MAIG:

Dia 17, Antoni Nicolau Viedma

1990

ABRIL:

Dia 19, Francisco Barceló Gómez

MAIG:

Dia 2, Francisca Mª Mora Montserat
" 7, Antoni Sorell Mora
" 10, Joan A. Puigserver Rosselló
" 10, Bartomeu Sastre Martorell

DEFUNCIONS

1989

ABRIL:

Dia 1, Práxedes Mª Garau Verger, 96
" 2, Catalina Ojeda Ximelis, 53
" 3, Juana Ana Salom Monteros, 70
" 5, Maria Sampol Miralles, 78
" 24, Miguel Mesquida Vaquer, 92

MAIG:

Dia 6, Juana Ana Julià Mora, 82
" 15, Ana Vaquer Xamena, 82
" 22, Rosa Llaneras Barceló, 84
" 22, Antonia Cerdà Roig, 64
" 22, Federico Campos Portero, 76
" 24, Mª Nieves de la Huerta Cuesta, 78

1990

ABRIL:

Dia 19, Jorge Oliver Bover, 92

MAIG:

Dia 5, Juan Frau Barceló, 68
" 11, Margarita Mas Escarrer, 82
" 16, Damián Mora Vaquer, 77

MATRIMONIS

1989

ABRIL:

Dia 1, Miguel A. Oliver Bonet i
Leonor Ramírez Carmona
" 22, Francisco Servera Veny i
Antonia Mª Julià Sagreras
" 29, Miguel A. Mercadal Vaquer i
Rosa Mª Melià Tomàs
" 29, Jaime Martorell Mesquida i
Catalina Barceló Mestre

MAIG:

Dia 6, Miguel Mora Alcina i
Catalina Sagreras Picornell
" 20, Jaime Sastre Soler i
Juana Mª Vanrell Amengual
" 27, Antonio Andreu Oliver i
Maria Blanch Noguera
" 27, Sebastián Mestre Mora i
Margarita Mora Llaneras

1990

ABRIL:

Dia 21, Fernando Vaquer Silvar i
Mª Julia Viedma Viedma
" 21, Miquel Bordoy Sitjar i
Bàrbara Obrador Picornell
" 22, Juan Bonet Bonet i
Margarita Roig Cerdà
" 28, Rafael Mora Adrover i
Rosa Fernández Bennassar

MAIG:

Dia 12, Bernardo Bauzá Clar i
Mª Monserrat Gil Rigo
" 12, Rafael Rosselló Soler i
Apolonia Mora Martorell
" 20, Miguel Grimalt Rigo i
Catalina Bennassar Obrador

Com ja sabeu, aquesta secció és dedica a donar compte, i també a comentar les diverses activitats que el nostre grup du a terme durant el període de temps existent entre cada exemplar d'aquesta publicació. vos contavem al darrer número la realització de les Escenes de Passió. Idò bé, aquests darrers mesos el Grup Foganya s'ha dedicat a dues activitats: per una part, la realització d'una carrossa titulada "Art, Cultura i Destrucció", de cara a la seva participació a les Festes de Primavera de Manacor, unes Festes que no es donen bé quasi mai al nostre Grup. Unes vegades per mala sort i altres per injustícies. Recordareu el cas de "Nit de Bruixes" que va quedar la primera a la Rua de Ciutat i, en canvi, nova fer res a Manacor (?).

Per altra banda, vàrem escenificar els dies 23 i 24 de Juny, al Cinema de Porreres, l'obra d'En Joan Mas "Un senyor damunt un ruc", una comèdia que dua a darrera moltes setmanes de lletgides i d'ensais. Tenia l'intenció de comentar-vos un poc l'obra i les seves característiques

i qualitats, però no ho faré, ja que tendreu l'ocasió (i amb això entraré ja dins les properes activitats de l'entitat) de veure-la, o de repetir, aquestes festes de Sant Roc. Concretament serà el proper dia 11 d'Agost, dissabte, a les 22 hores (excepte imprevists) al pati de l'Escola Nova. Vos esperam.

Per altra banda, el Grup Foganya serà l'encarregat de l'organització de les sempre divertides carreres de sacs, també dins el programa de les nostres Festes patronals.

També vos feim avinent que tendrem una exposició de cartells de propaganda de pel·lícules de cinema al local social del Grup. Vos asseguram que serà ben interessant.

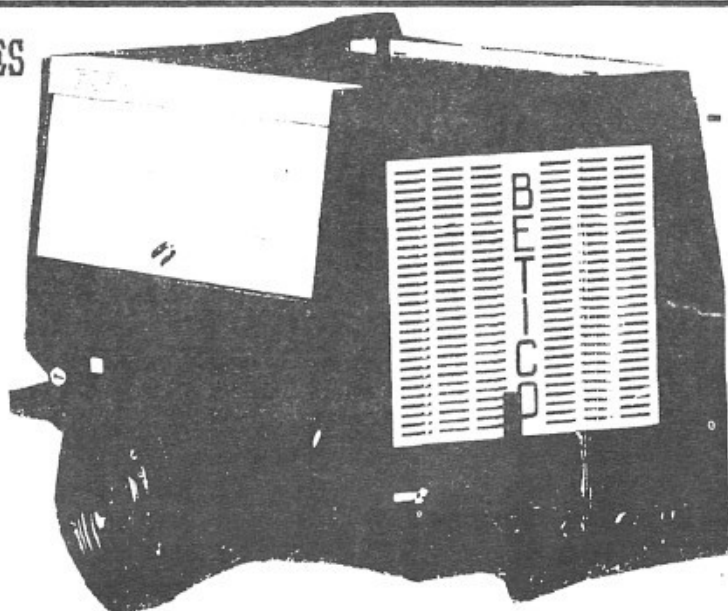
I ja res més, només fer-vos saber que tenim en marxa una rifa per un viatge a Eivissa o Menorca. Als diferents Bars i tendes de Porreres hi trobareu bitllets. Animau-vos i provau sort. Per una part ajudau al Grup, i per l'altra hi ha la possibilitat d'uns dies de vacances.

Gori Barceló

- GABRIEL GAYA MORLA -

- DEMOLICIONES
- ZANJAS

- POZOS
- CISTERNAS

C/. Cooperativa, 5-7 y Bestard, 8
Tel: 64-78-69

07260- PORRERES

7 L'OS EL REI DELS BOSCS. (II PART)

La característica que millor defineix l'ós és la seva gran adaptabilitat. Abans de la gran pressió a la que ha estat sotmès per l'home, habitava casi totes les regions holàrtiques, des del nord d'Àfrica fins al nord-est de Nord-Amèrica, amb algunes incursions més enllà de l'Equador d'Amèrica del Sud i Indoxina.

L'ós cerca condicions propícies que poden resumir-se en: abundància d'aigua, poca calor i aliments suficients per assaciar-se. Degut a les seves condicions omnívores, la seva tolerància alimentícia resulta molt àmplia, encara que té preferència per una dieta vegetariana basada amb multitud de fruites del bosc com maduixes, groselles, gerds, gerderes silvestres, vàries classes de fages i bulbs, avellanes, anous, aglans, castanyes i bolets, però també menja caragols, cucs, insectes, aus, ous, mel silvestre, etc. Per aixó, l'ós té una barramenta omnívora devora el primer ós (URSUS SPELAEUS) de les coves. Però, l'ós no menysprearà aliments de carn. Durant l'hivern i primavera es poden registrar atacs a bestiaris domèstics, mentre que durant l'època on els salmons remunten els grans rius, s'alimenten gairebé d'aquest peix.

Amb l'arribada de l'hivern, l'ós ralentitza poc a poc la seva activitat fins que es retira a una cova. Si continuàs amb la seva biologia tan activa en una època magra d'aliments, podria perillar la seva existència.

La seva retirada al cau, folrat amb una gran quantitat de grassa que ha anat acumulant durant la tardor, és la millor garantia de supervivència durant la freda estació. Però no entra dins un son que duri tot l'hivern; encara que, és veritat que disminueixen les seves funcions vitals, com pot ésser, el ritme cardíac i la respiració, no deixa de percebre sensacions. Només surt per

defecar i orinar. És a la primavera quan recobren les seves constants vitals normals i fan vida per guanyar pes.

Pocs mesos després ve l'aparellament. Els óssos poden recórrer grans distàncies per cercar la femella. A vegades passa que quan arriben a trobar-la, acudeix, al mateix temps, un altre ós., i aquí, llavors, què passa? La solució és molt senzilla: es barallen i el que guanya jeu, la primera nit, amb la femella i el perdedor ho fa la segona. Conclusió: que els óssos no són monogàmics i un mateix mascle pot aparellar-se amb vàries femelles la mateixa temporada.

La gestació dura set mesos i els óssets neixen dintre de les osseres durant l'hivern. Són petits i pesen uns 400 grs.

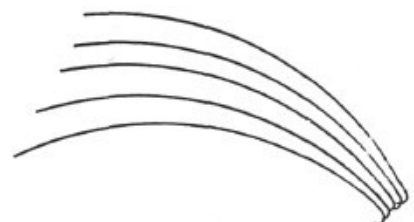
L'única responsable de la maduresa, independència i educació, és la seva mare. I aixó ho aconsegueixen als dos anys i mig.

Continuarà a la propera revista

FOGANYA

Un soci del Grup.....

Vicenç

NOTA DE LA REDACCIÓ

Benvolguts subscriptors i lectors de FOGANYA, ja que aviat farà l'any de l'aparició de la revista, ens agrairia i complauria saber la vostra opinió sobre la estructura, els articles, els documents, les crítiques, en fi, sobre els escrits que feim, és a dir, saber si us distreu i disfrutau dels escrits que surten a FOGANYA.

La vostra opinió la podeu donar a qualsevol membre del Consell de Redacció, o bé, enviant una carta al Local Social de FOGANYA.

Atentament La Redacció

Foto VIDAL

A. O. Campins, 16 - Tel. 647320

PORRERES

FOTOS ESTUDI,
REPORTATJES COLOR,
NOCES, BATEIJOS,
COMUNIONS,
AMPLIACIONS
I
REPRODUCCIONS

JAUME ROSSELLO
I VERGER.

ESPIPELLANT

ELS ANYS.

II EPOCA Nº 5

Els qui de fa estona m'hagueu seguit amb les espipellades, haureu notat que normalment gratam i espipellam pel passat més remot. Hem tret a rotlle fets i anècdotes, noms i paraules oblidats; ja les terrenyines que el temps teixeix, mig tapaven qualque gràcia, anècdota, fet, paraula o dita d'ahir. Faig comptes seguir amb les mateixes cullerades per més temps, però avui tenc curolla i quasi obsessió per pegar s'Espipellada més aprop, crec que aixó hi escau tan al nom d'aquest treball com la matèria que solc tractar.

Espipellar suposa, almenys així be tenc entès, una recerca per ací i per allà,

ara per la Creu, suara per Son Redó o pel Pou Rovat...de quan beneiren S.Felip o de quan la torrentada s'enduia el blat de damunt l'era.

El cas és que avui tenc una espipellera "loca", i mai més ben emprada aquesta paraula, per fer un comentari, del concert, actuació, vetllada o no sé com pestes dir-ho, de "Loquillo".

Ja ho sabeu, avui, tan si plou com si fa sol, l'espipellada la fotré a "Loquillo". Bé ja em podeu entendre, el que intentaré picotejar, no, no és la paraula, ni gratar, ni...vull dir que parlaré del "Grup d'Esplai".

I s'han passat pel cap dur "Loquillo".

Que? Ca, si. ..I que s'han pensat, emperò..? Sí, és ver.

Ja no me record quan fou qué vaig sentir els primers comentaris; jo mateix trobava esgavellats, va un coratge. El temps passava i de cada vegada hi havia més rumors, si, si, comentaris de preus...les entrades, els que sempre troben ossos al lleu, però i que s'han cregut, i que estan "locos", que se pensen, saber-ho tot?

Els qui estimen Porreres: i el dureu? vos anirà bé? Endavant, Porreres necessita, qui faci feina.

Arribà el dia assenyalat, no jo no hi vaig anar, tenia l'entrada comprada al Farolet, però deures de feina m'impediren assistri-hi i veure en directe montatje, il·luminació, efectes i actuació.

De dins el llit, escoltava l'orquestrina, de bon de veres que enyorava qualche sempenta anat alerta a vessar el tassó de cervesa enmig d'un formiguer de gent. S'han dit i escrit tantes de coses, el cas és que amb serietat podem parlar d'unes vuit mil persones, que ja és gent. Hem sentit comentaris de gent que els hi demanarem on era Porreres, de manera que n'hi hagué que per primera vegada visità el nostre poble. No crec que sigui interessant comentar si despetxaren 2.000 ó 3.000 litres de cervesa o si hi havia 400 coques i 2.000 emperedats, ni si les ganàncies arriben a..., perquè del cansament, la feina, el risc, mal de caps i preocupacions, no, d'aixó no es preocupen.

El que em mereix l'Espipellada a bec obert, que vendria a ser com un aplaudiment fort, ben fort, és que un Grup de joves porrerencs, que empenyen o estiren,

fent caminar el Grup D'Esplai, hagin tengut coratge per investir i dur a terme una activitat d'aquesta magnitud.

Sí, des d'Espipellant els anys, vos don una espipellada especialíssima perquè quedi constància, i, ben ver que em plau des de Foganya, intentar encalentir els vostres ànims, i sé que no ho necessitau, per l'actuació, concert, vetllada, o el que punyetes es digui, per l'any que ve.

GRUP D'ESPLAI, ENHORABONA.

En contes que la vila estava tan plena de cotxes: des de la Matança fins a la Barraqueta, inclosos carrerons i travessies, des de l'Escola Nova fins a Na Bosca, i, encara més.

El camp de Ses Forques ple de gent de gom en gom i el poble tot un garatge o un aparcament.

Devers les vuit del matí del diumenge dia 27 vaig anar a posar gasolina al meu cotxe; vaig arribar al futbol i hi vaig entrar, es veia que hi havia passat molta de gent.

Com si haguessin escampat a eixams il·lusions delirants de joventut desbordada per l'entussiasme frenètic, d'admiració pel seu somni quasi

realitzat, descansaven oblidats: tassons de plàstic que em contaven glops de delit insatisfets, torqueboques de paper i botellins, llosques i caps de tabac ros buides... me contaven, baixet baixet, de besades relliscades de mans, remogudes de cor... amb un bategar tan espès, espès, fins apunt de rebentar.

Bella joventut anhelant quimeres irrealitzables, segueix, segueix cercant il·lusions.

Quan quasi estiguis apunt de conseguir-los, veuràs que s'allunyen, com si un cortinatge d'espessa boira, difuminant l'entorn els esborras. Tu reprèn la lluita i la recerca, no t'aturis desanimat, allà tombant la curva de l'horitzó, dins un bes de cel i terra; t'esperen, segueix amb anhel i sentiràs, et promet que sentiràs a la fi, et promet que sentiràs, la satisfacció d'haver a complit un deure amb tu mateix i amb el teu Porreres, que res té a veure amb embulls polítics ni interessos mesquins.

Hi hagué gent que vengué a Porreres per primera vegada..

Devers les vuit del matí del diumenge... vaig entrar al futbol....

Es veia que havien passat molts de joves, no, no em dorm.. tassons de, ...me, ...llosques, ..embadalia, ..seguiu...

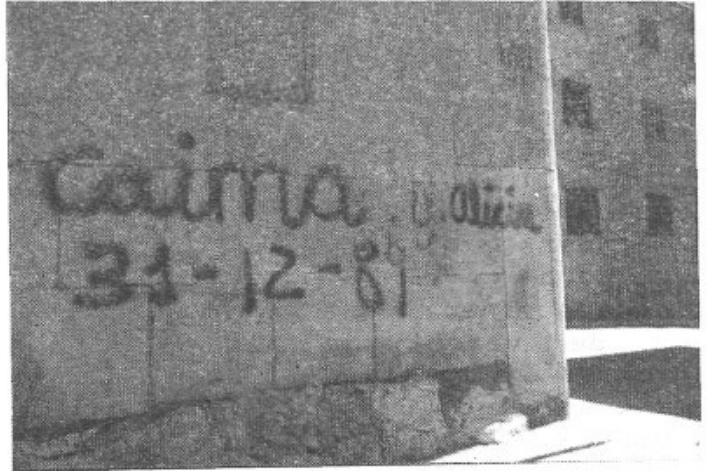
Davant la propaganda que ens fan per a l'embelliment de les nostres façanes, pareix que n'hi ha qualcun que s'ho ha pres seriosament això, i en lloc de netejar-les de la pol·lució que produeixen els fums dels cotxes-gràcies a Déu al nostre poble no afecten massa-, les pinten de manera molt modernista, amb un sprai de color negre i amb unes lletres i números ben grossos, i amb frases com aquestes: "Volem sa Fira en dimarts", "Volem piscina", "Alicia", "Mierda para los heaves" i d'altres que els propietaris de les façanes han intentat esborrar.

Segur que aquests que escriuen això, volen qualque cosa endemés d'embrutar? M'imagín que si els ho fessin a casa seva no estarien tan contents, i si els ho fessin a la cara tampoc. Pot semblar un poc dur això, però quan hi ha tanta gent que cuida no sols les façanes, també l'entorn i surten uns "tipos" que no tenen altra cosa que fer que espanyar-ho, crec que no ho es tant. A més, no hi ha altre lloc per manifestar les idees que pintar a les parets? Aviat, un poble com el nostre que mostra i viu tranquil·litat i un poc de civilització s'haurà convertit en una petita Palma, on els mitjans de comunicació més emprats seran les parets.....

Els demanaria des d'aquí-i crec que no som tota sola-, que si tenen qualque idea important per expressar i no simples bajanades, emprin aquesta revista i els altres mitjans de comunicació, perquè l'altra gent les conegui, i no es dediquin a embrutar lo dels altres, i més ara que s'intenta que les nostres façanes estiguin un poc més conservades, gràcies també a qualque subvenció, que al cap i a la fi son doblers de tots.

AH! i un consell: Si qualcú troba els pintors aficionats a la seva façana, que els ho faci netejar a ells; segur que no ho tornen fer.

MARIA

Na Margalida Andreu Ramis va rebre el Pa Celestial de mans de Mossén Rafel Sastre (cosí del pare de la nina), per primera vegada, dia 10 de Juny.

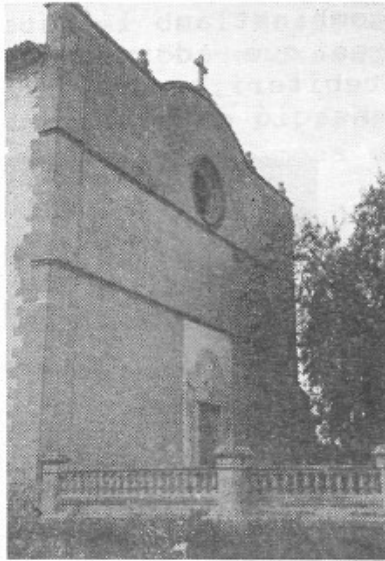
Rebin la més àmplia enhorabona la seva mare Margalida, padrins i onclo.

11 CONEGEM EL NOSTRE ENTORN

A dos quilòmetres de Porreres sortint per la part de tramuntana, besant pel camí de marina mal mes avui per la ronda, es troba un petit oratori.

La Creu de 'n Net.

Un dels racons, per ventura un poc oblidats o menys coneguts per la gent de Porreres sobretot els joves de la meua edat, és l'església de la Creu, un petit però important redol on han succeït moltes coses, bones i dolentes, per ventura per això tots ens sentim un poc units a aquest oratori, crec que poques vegades passant per allà, no pensam o comentam les coses allà succeïdes. Emperò deixem anar de tristeses i anem a veure el que podem dir al seu favor.

Quan em vaig proposar escriure aquest article, volia intentar donar una mica de llum, un poc de vida, volia fer ressorgir de dins el fosc redol on cada persona ho te guardat com un recort, dur molt dur, i que d'una manera o l'altra ens ha marcat. Però no he pogut, m'he adonat que quant les ferides són tan grosses la marca que hems deixa dura i perdura, per això m'he limitat a contar-vos com la vaig veure, aixís com jo la vaig veure.

Un petit lloc que quant l'enrevoltes et trobes amb el poc agradable espectacle d'uns grans caramulls de fems, que gens ajuden a embellir l'entorn d'aquest edifici, desde aquí voldriem demanar responsabilitats a qui pertany..., crec que és indigne que

per fer netetja a uns redols, a més de embrutar l'entorn més pròxim a l'edifici facin perillar les parets per l'humitat que poden donar aquets caramulls de fems.

Es que no val la pena cuidar el patrimoni històric que tanta suor va costar als nostres avanpassats, perquè l'espectacle que ofereix tot el seu voltant és gaire bé denigrant.

Una vegada haver vist aquest lamentable espectacle ens dirigim a l'interior del recinte sagrat.

En haver obert el portal de pit en ample et trobes amb el més gran dels regnats del silenci, on el temps no compte i la llum del sol porgada per la claraboia i finestrons és l'única font de vida pels personatjes que romanen iestàtics i observadors als visitants que gosen distreuer-los de la seva beatífica quietud.

Sensació de plenitud, de puresa, de blancor, a redols un poc enfosquida no per pols ni per brutor sinó pel dramantisma i realesa d'alguns del quadres i figures que allà dins reposen en silenci com jo he desitjat algunes vegades.

Només entrar a ma dreta trobam la capella de la Mare de Déu dels Dolors guardada a l'esquerra per Sant Blai per la dreta per Sant Marçal, és digne de destacar el Crist per la seva realesa de les ferides un poc esagerades i la molta sang que du pel cos.

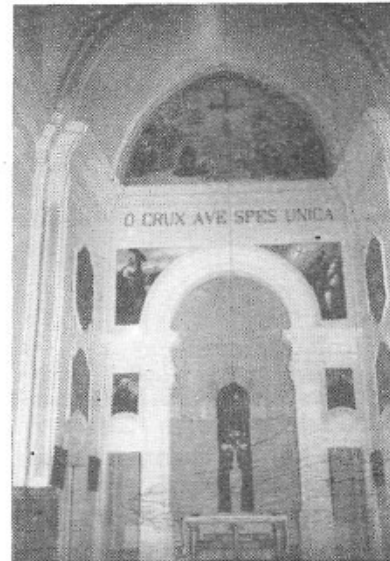
A l'esquerra hi ha la capella de S. Joan Batista, destaca per la seva sencillesa a més dels dos quadres laterals l'ànima en gràcia representada per una verge gentil i formosa i l'ànima en pecat, aquesta endemés d'estar enlletgida, furiosa espanta la seva mirada, tèntrica impressionant.

La segona capella de l'esquerra és la de la Imaculada i sense dubte és la més sencilla de totes endemés de tenir un crui de consideració, els encarregats de la conservació convé que ho tenguin en compte.

Dirigint la vista cap el presbiteri te fa la sensació de que el cor s'aixampla obtinguent la plenitud de gràcia i de perdó per la abraçada de l'arcada del presbiteri on queda resgordada la Creu, grandesa, aixamplitud, blancor, tot combinat amb l'eusteritat dels quadres que adornen i enrevolten el prebiteri, queda més accentuada la sensació de quietud i silenci.

En la nostra excursió nos aficarem per el cor, per damunt les capelles, guaitarem les finestres anàrem per tota la volta la sacristia, la sala dels exvots, les calaixeres, tot net i cuidat me vaig recordar llevoneses d'aquelles rondaies on la fadrineta estava amagada i sortia de nit per espolsar i agranar, unes mans pot esser misterioses? eficients i delicades bé es nota que adesiara passen per netejar la Creu, insistim, convé que qui pertany faci el mateix al exterior.

Sebastià Mestre

A l'apartat que començarem al "Foganya" passat "Porrerencs de Primera" hi insertam avui un altre porrerenc que no fa massa ens deixà.

Va néixer un primer de setembre de 1910 al carrer de l'Hospital nº 16, i va morir dia 10 de desembre de 1989: tenia 79 anys.

Havia estat batle de Porreres durant dos anys, la qual cosa pot esser ben significativa.

Fou anomenat batle el 1952. El 1954 el governador acceptava la seva dimissió, malgrat el seu curt mandat, es realitzaren importants obres de millora i reforma al poble.

Fou proclamat batle dia 19 de setembre de 1952.

Dia 8 d'octubre del mateix any s'aprova el clavagueram dels carrers magos, Frai Bonaventura Sitjar, Calvo Sotelo (Veiet), Lluís i José António (Pou Florit).

Dia 14 de novembre de 1952 s'aprova "El embellecimiento y ornato de la plaza España, Avenida Obispo Campins y calle Hospital", especificant: "Cuyas obras consistirán en el embaldosado de la plaza y aceras de la plaza, Avenida y calle Hospital, plantación de árboles e iluminación con artísticas farolas"

En sessió extraordinària s'aprova el 8 d'abril de 1953 lo acordat a la darrere sessió ordinària del 14 de novembre.

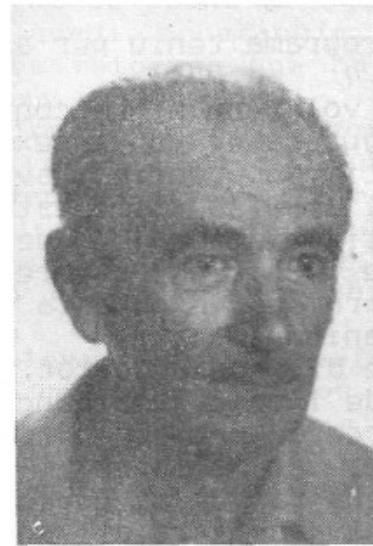
En sessió extraordinària del 6 de maig del 1953 s'aprova l'asfaltat dels carrers Franco (Major) i Sala.

En sessió extraordinària del 9 de desembre de 1953, s'aprova l'amplament del carrer Hospital.

En sessió extraordinària del 7 de gener de 1953 s'aprova la construcció de les voreries del carrer Sol.

En sessió extraordinària del 11 de gener del 54 es consedeix un augment de 4000 pts. a la Banda de Música la Filharmònica; per tant cobraran 10.000 pts.

El 12 de febrer de 1954 en sessió extraordinària és llegida la acceptació del Governador Civil Honorato Cobos, de la dimissió del

batle Joan Servera Mulet.

Foren els seus pares Joan Servera i Isabel Mª Mulet Verdera.

Com a batle que ers el 14 de gener de 1954, fita de la construcció de la carretera de Montission, aportà el seu valor material que li pertocave.

No seré jo qui amb un comentari, enteli la memòria de D. Joan "Mas".

Així el coneixiem a Porreres.

Sí que vull fer constància de la seva vàlua, prudència, moderació seny.

TOT UN PORRERENC DE PRIMERA

El *Bar Sermi* s'ha tancat, si bé ja havia obert, a veinat, el *Resquills*, un bar de cara al jovent, que duu un fill dels amos, en concret d'en Tomeu.

Els forns que tendran tancat el temps que queda d'estiu són: de 16 de Juliol a 13 d'Agost *Ca'n Lluissó*; de 22 de Juliol a 12 d'Agost *Ca'n Serra*; de 13 d'Agost a 10 de Setembre *Ca'n Lluc*; de 17 d'Agost a 10 de Setembre *Ca'n Miquel*. Els forners recomanen que el pa el encomanin el dia abans.

***

Sabem de bona tinta que el "bar" fins avui de ca'n Xamena properament es tornarà a obrir amb especialitat en tapes variades.

De la Residencia

Quin programa teniu per a dia 16 d'agost ?

Si déu vol i no hi ha contratemps, s'inaugurarà el nou annexe de la Residència. En principi, havíem convidat el Sr. Bisbe, però estant impossibilitat, delegà, el que fou en demes de rector de Porreres, iniciador i promotor d'aquesta gran obra humanitària.

S'ha de dir, abans de tot, que es tracta de l'única Residència per a la Tercera Edat que pertany a la Diòcesi de Mallorca,

Quin tens fa que es comença la reforma i adaptació del antic convent?

L'any 1972 exactament dia 6 de novembre, es començaven les obres d'abilitació del convent i escola de les Germanes Franciscanes, "les Monges Blaves", gràcies a la il·lusió i esforç de Mn. Pere, del Patronat de l'Hospital i de molta gent del poble, antes de dos anys s'obria en un acte popular i massiu la Residència, era dia 16 d'agost de 1974.

quants eren en total que hi començaren a viure?

A més de de la comunitat de Germanes de la Caritat, 9 persones que provenien de l'antic Hospital, ben prest se n'hi afegiren 4 més. El cap de tres anys ja eren 20 els interns, dels quals 6 eren de Porreres.

Actualment, passat exactament 16 anys, son 35 els interns (21 de Porreres i 14 d'altres procedències, es sebut de tots que les habitacions estan totes ocupades i a l'hora de menjar puguen fins a 45.

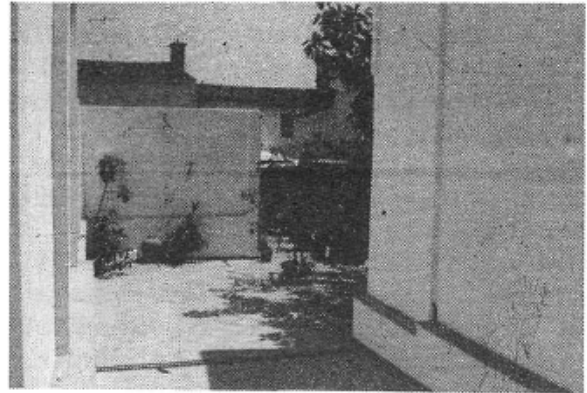
Ningú millor que Sor Maria de Lourdes Binimelis per explicarnos

cuina, rentava i cosia ;

Ningú que Sor Maria de Lourdes, millor per explicar-nos el començament, el primer equip que treballà a la Residència?

Fins l'any 1974 havia treballat al Seminari, els meus Superiors em demanaren que passàs a treballar com a responsable de la Residència Social que estava a punt d'obrir-se a Porreres, vaig dir que si tot

d'una, encara que no havia fet feina mai amb persones majors.

Vaig venir amb molta il·lusió, m'acompanyaren Sor Maria Homar (de la Providència) i Sor Maria Campaner (de la Pau) que ja tenien esment de l'Hospital de Porreres, Sor Marieta estava al menjador i a la cuina, rentava i cosia ;

Sor Maria Campaner és ben coneguda de tots, perquè encara ens visita pel programa "Deixalles" de promoció de treball; ella es dedica més a la infermeria i a visitar els malals per les cases, de totes maneres totes tres érem per tot.

Com va reaccionar el poble de Porreres davant l'obertura de la Residència?

Era normal que tots els responsables del Patronat conde la Parroquia passassin un poc de pena, ja que el Convent de les Germanes Franciscanes tenia una llarga i molt estimada historia dins Porreres. Però sorprengué, la massiva assistència i la reacció fevorable de la totalitat de la gent.

Algunes persones pereixia no ho entenien de tot duna, però aixis com -passà el temps, comprovant el positiu de l'obra .

de tot duna dels 20 residents que hi havia sols 6 eren del poble, ara ja es diferent. tothom accepta la Residència la cosa més natural

Seguirà

Els dies 23, 24 i 25 d'Abril es va fer un curs d'aprenentatge de centres de flors.

Aixímateix, el dia 27 **Antoni Bauzá** donà una conferència sobre els bonsais.

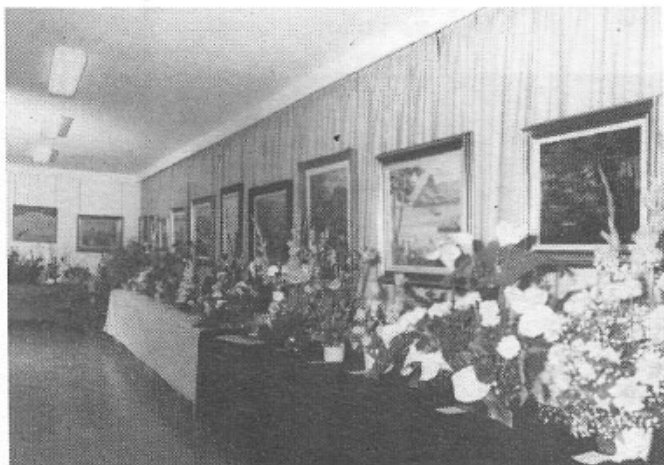
Els dies 28 i 29 d'Abril es va fer un concurs de centres de flors silvestres i cultivades.

Més que fer un comentari del que fou i els aspectes a millorar que segurament tendran en compte els organitzadors, us oferim aquestes fotografies, que mostren la quantitat i la qualitat del curs i del concurs.

Per aixó la més sincera enhorabona als **Viveros "Pou Nou"** i a la Delegada de Cultura **Margalida Servera Llaneres**.

Fou un fet, amb punts a favor de l'**Esplai**, l'actuació de "**Loquillo**" de dia 26 de Maig. Tan de bo vegem actuacions amb tant d'èxit, al menys.

Dia 17 de Juny, Concert de final de curs organitzat per la **Coral de Porreres**: tengué lloc a l'**Església Parroquial**, amb un repertori seleccionat.

No és notícia pels que vivim a Porreres, però sí pels qui no hi són. S'està restaurant la façana de la **Rectoria**, aprofitant la subvenció que la **Conselleria**

donava per les façanes. No ens convenç que es deixi el balcó, per tal que quedi constància de les diferents reformes que ha sofert la Casa Rectoral. Segons explicacions del arquitecte, els qui hem vist la casa, els qui a més de veure, miram, hi ha molts de detalls que quedaran esborrats per a sempre, segur que si dit balcó no donaç més comoditat al edifici, s'hauria suprimit.

Ens alegra veure l'esfera del rellotge reformada, si bé, també, no veim encertat el que s'hagi de perdre i tirar tot l'estructat que tenia. Aixó no ha estat una restauració, ha estat un fer l'esfera nova i no d'un material adequat per la antiguetat de la torre campanari i del rellotge mateix. Altre cosa és que quedi bell i l'altre que quedi com toca. A veure si per reformar una joia tiraran l'or per posar-se llauna brillant!!!.

Pel que fà referència a obres, idó aquestes darreres setmanes sa plaça pareix que es pegui foc. A més del balcó de **Ca'n Carrina**, que en tomaren mig, també ha desaparegut el local d'entre **Bona Feina (Ca'n Botera)** i **Ca Sa "Viuda"**. Quants de parells fregà, quantes de figues seques i mitges soles posà en **Llorenç "Larita"?**

Al començament de l'Avinguda també ha rebut la visita dels picapedrers, segons contem s'ha d'obrir un cafè a **Ca'n Fusteret** i a l'altre banda també han tomat la casa, manco mal que respecten la façana, a veure si n'aprenim d'una vegada.

Més concerts: Dia 6 de Juliol hi va haver un concert homenatge de la **Filharmonica Porrerenca** a **Antoni Nicolau**. Dia 7 un altre, aquest de piano, per l'alumne de setè de piano **Carlos Bonnin** de'n **Joan Roig**, actual professor de l'Escola Pública de la Vila. Dia 2, concert de piano per els alumnes de la professora **Olegna Fuschi**:

Sae Hee Kim (12 anys)

Sung Jin Cho (11 anys)

Mary Farbood (14 anys)

Alexander Solomon (16 anys)

RECORDS AMB DELIT

Recordau l'excursió al *Massanella*, amb les corregudes i arrossegades per aquells seregalls de neu. Així transcurria la vida d'un Grup que encara que no tengués una projecció oficial, anava consolidant la seva existència, senzillament, fent, actuant.

Aleshores s'arreglava l'orga parroquial, es necessitaven molts de doblers, la restauració era valuosa, perquè un Grup que ens definíem PER L'ART I LA CULTURA DE PORRERES, no havia d'aportar el seu granet d'arena? Perquè no posam en escena una comèdia senzilla i bona de captar per el públic a benefici de la restauració del orgue? Dit i fet.

Triarem "**MESTRE LAU ES TACONER**", una comèdia que la podem col·locar de costumbrista i contemporànea dels anys 30, si bé, el missatge que emet és vàlid inclús avui en dia.

Dia 5 de Desembre l'estrenarem a *Son Mesquida*, era com si la fèssim a casa, tots amics i coneguts, a més de qualche parent, inclús les petinades que hi hagué d'anomenar els personatges de nom reial i d'altres foren celebrats amb rialles i aplaudiments.

Després els dies 6, 7 i 8 fèrem la representació a *Porres*, tenguent la satisfacció de poder aportar un total de 60.000 pts. a dita restauració del orgue parroquial.

Crec que no fa falta descriure l'obra d'en *Tous i Maroto*, si bé, quan record amb aquells meus 16 anys, la gràcia d'aquelles escenes divertides, a vegades sainet, altres comèdia un tant dramàtica, sent el delit del record d'un temps que ja passa i que per sort o desgràcia, mai més, tornaran. Més, si que del més endins del meu cor, desig que altres, al·lots i al·lotes, vulguin conèixer l'experiència de veure el públic d'on jo el veia amb **MESTRE LAU ES TACONER** o **EL REI PEPET** o fent d'àngel damunt una carrossa. Creis-me, **VAL LA PENA!!**

Una del Grup

17 CURIOSITATS DEL MÓN DE LES ABELLES

Per Bartomeu Barceló i Roig

Si les abelles no tenguessen un fibló amb el seu verí per poder defensar caseva i la seva mel, faria molts de mils d'anys haurien deixat d'existir.

Gairebé tothom té pànic a les picades de les abelles, fins i tot els mateixos animals més valents.

Lo que per ventura molts no saben és el que el verí de l'abella té moltes i ben variades qualitats curatives

Ho demostrà en tot tipus de dades el Dr. HOON CHO amb una extraordinària conferència que donà durant la Novena Fira Apícola que tengué lloc els dies 6,7 i 8 d'abril a Pastrana.

Segons aquest gran sabi de la naturalesa, dins el verí de l'abella hi ha el remei natural per moltes malalties de l'home: contusions, esquinçadures, reumatismes i dolències físiques de tota casta.

Va remercà que el verí de l'abella és un poderós antibiòtic natural prop de 500.000 vegades que qualsevol antibiòtic normal.

El Dr. Hoon Cho presentà als assistents interessats dades verificades per un institut alemà contra el càncer, en que es reflexa la mínima incidència d'aquest mal entre els apicultors alemanys.

Segons els estudis realitzats per aquest institut, el càncer afecta entre altres sectors:

*4'6% dels obrers de begudes alcohòliques**2
3% dels pastissers**2
1% dels agricultors**0
3% dels apicultors*

Va anunciar com a dins el Japó existien 45 instituts subvencionats dedicats a l'estudi de tractaments en verí d'abella.

Ara bé, hi ha persones que pateixen una forta alèrgia al verí de l'abella. Pareix que de una de cada 5.000 persones pateixen aquesta dolència. Per aquestes persones el verí és molt perillós. En poques picades poren morir. Inclús amb una sola picada si no hi posen remei tot d'una.

Per altra part el cos humà fàcilment s'adapta al verí. Els apicultors veterans apenes si es donen conta de ses picades.

ens disculpam per la incorrecte adició del passat article .

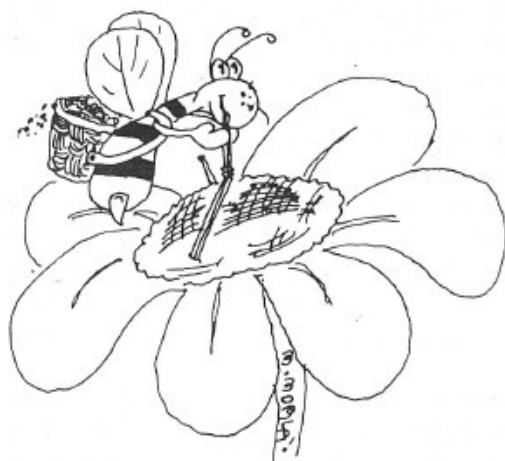
CURIOSITATS DEL MON DE ....

Reproduim el quart punt, ja que el testa quedà mutilat , es .

Les abelles que es dediquen a recollir pol·len, quan surten de la casera s'enduen una goteta de mel dins la boca. Mentre van recollint pol·len dels estambres florals el van mesclant amb la mel i d'aqueta manera van formant les bolletes de tants variats colors que podem contemplar damunt les seves cametes d'enderrera.

Així mateix posarem la nota per una fotografia , no fou poible degut a la obscuritat del clixé per tot vos damanam disculpes

La Redecció

Maribel Tous.

TEMPS D'EXAMENS.

-Els temps d'examens per a mi és molt pesat,perque han d'estudiar molt i quasi no tenen temps lliure per jugar,passejar,...Pot ser que sigui un poc pesat,però,després en treus el profit de tot el que t'has esforçat.Un nin que no s'ha esforçat cada dia un poquet , després ho suspen tot i té una carretada d'examens i gens ni mica de temps lliure.En canvi un que s'ha esforçat un poquet cada dia , després té molt de temps per nedar,jugar,passejar.Aquest temps lliure és l'estiu.Però també hi ha una altra classe de nins ,però molt disminuïda que són aquells que s'han esforçat tot el curs però a l'examen final els hi va malament ;però en les recuperacions ho aprovaràn perque els altres que no han estudiat cap pic a cap control,és molt mal de fer o impossible aprendre tots els llibres de memòria,i no ho conseguiran.

-Els examens són com un repàs per escrit de tot el que has fet durant una temporada o durant un tema del llibre,i els nins o nines que han estudiat cada dia la lliçó ho tenen més bo de fer que els altres que han badat i passejat.Potser que s'ho passin més divertit ,però durant l'estiu és a l'enrevés:els qui han estudiat durant l'hivern poden divertir-se però en canvi els altres han d'estudiar.

TEMPS D'EXAMENS.

Lo més dur del curs és el temps d'examens,perque és ara quan has de posar-te a estudiar de valent,és ara quan et jugues el curs,és ara quan arriben les llàgrimes per no haver estudiat durant tot el curs ,i ara amb un parell de setmanes vols aprovar.Per a molts els examens són per pujar la nota;per d'altres que en duen una o dues per mirar d'aprovar-les i així pasar al pròxim curs.

Continua a la plana 19

LES VACANCES.

Eva Ma.

En aquest moment estic a l'escola fent aquesta redacció, el que més desitg és que arribi el dia 20 de Juny per poder deixar els llibres,per allibera-me de les lliçons que ens donaven per estudiar els professors.

Enguany no ha estat tant pesat com els altres cursos,no m'he aburrit,però un poc cansada dels llibres sí que ho estic.

A les vacances m'ho passaré "CHUPI" perquè aniré a la platja, prendré el sol,aniré a jugar amb les meves amigues i com nosaltres sempre feim trui,segur que anirem a qualqua excursió,o a la platja, a la montanya,etc,...

Estic disfrutant d'escriure aquesta redacció,tant sols pensar el que estic escrivent m'entren ganes de tirar els llibres per la finestra i sortir desesperadament de l'escola.

Segur que aniré al campament del "Club d'esplai" que van a Menorca, ens ho passarem molt bé,i a la fi m'olvidaré d'aquesta ditxosa escola que per mala sort començaré una altra vegada,un altre any el curs.Però això no m'importa perquè encara han de començar les vacances i faig comptes passar-ho "GUAY DEL PARAGUAY".

LES VACANCES.

Carme Barceló.

Les vacances comencen el mes de Juny i acaben el mes de Setembre . En aquest periode la gent descansa i va a la platja,i a passejar per llocs fora del seu poble.

L'estiu és l'estació que més agrada perquè hi ha vacances i es diverteixen més.

Hi ha molta gent que es reuneix amb la família i se'n van a passar el dia a qualsevol lloc bonic,com a la platja o a les roques a fer una bona barenada i a passar-ho molt bé.

Quan estàs cansada de no fer res ja tens ganes de tornar a l'escola però quan veus que ho has passat bé et fan ganes de tornar començar les vacances tant divertides que havies passat l'any passat.

Però ara no valen les llàgrimes nique el pare vengui a xerrar amb els professors. Si no has fet res durant el curs, probablement al final quedis arrossegat pels examens, perquè si no estudies quan és l'hora ara tampoc ho fas, t'estimes jugar que aprovar. Això és el temps d'examens: disgusts de molts per haver suspes i alegries d'altres per haver aprovat i pogut tornar amb tots els teus amics un altre any.

Per tant no sempre pots aprovar a lo darrer, convé estudiar abans de que arribin els examens.

TREU CAP TREU MAGA.

A part d'es bordell que es això de sa circulació i que a ses nostres xafarderetjades no deixam de xerrar-ne, de moment no hi ha que hi posi remei, al contrari, com més va més vela,

Per afegitò s'altre dia una caterva d'escabotelles, presentaren a l'Ajuntament, per demanar una pista per monopatins; aquesta sí que més fresca, i clar, és que no fan res pels allots, que idò vat aquí un punt per oferir a les pròximes eleccions; ara és s'hora de demanar, aquells temps de cercles i baldufes i el canonet, volem pistes de tot quant es pugui anomenar i mes, a "recoranta punyemes"! tot dret i ruques que troben ben encertat tot aquest carroportal.

I d'es metges que en ratllam una mica? i que vols que te digui? que no se a on anam a parar, es dissabtes que mai es sap qui està de servici, prepara't per sentir-ne una de sonada. Segons m'han contat i ho sé de bona tinta (bé ja saps que jo espigol pels caps de cantons destacats res de mitges tintes), bé, conta que me tens que no hi cap, idò que es metges nomes pasaran consulta a s'unitat sanitària i llevonces cametes me valguen. Què vol dir amb això? idò que n'hi haurà un que estarà de guàrdia a Villafranca i ha de dur cinc o sis pobles, cap com aquesta! diven que ho fan perquè es fossers

tenen poca feina degut als molts que se curen, aixís hi ha més possibilitats de fer més enterros, no diguis desbarats! ja vares veure que pessà s'altre dia, se morí una persona i a ses coranta vuit hores encara no havien fet s'escrit que fan quan sa moren, en aquesta no la crec; idò es ben vere. No, però ara que hi pens no feia tant només passava de vint i quatre (quasi res, diu es diari) i no hi havia cap metge al poble? sí, però només son metges quan estan de servici, això es gros. Sé de bones fonts que més de dues vegades en sa nit han anat a cercar un metge i no hi ha volgut anar perquè no li tocava a ell, bono no m'en contis més que estic aborronada.

Tenc un embull amb sos números del carrer que no m'aclar; no sé com agafar-ho; n'hi ha que tenen el mateix i altres no, esperam que s'aclaresqui per bé d'es carter, supós que això deu esser es motiu d'es retràs de qualque carta que està quinze dies a arribar.

I ara que dius de cartes, t'has fitxat cap vegada amb sa llimpiesa de correus, no deven tenir ningú, podrien donar qualque cosa a guanyar a qualque dona que ho necessiti, bona idea.

En vols una de fresca? no se que t'he de dir, amb aquesta calor me pareix que fresca no o pot esser gaire, bé ja me pots entendre, vaig a mollar-li, idò, on diries què he vist un saquer? i qui sap pentura dins sa capella de S. Antoni, cabotada i mitja no siguis tan somera, ben mirat essent que hi ha S. Isidro pedró dels foravilers, idò no hi estaria tan malament, sempre te trob badant bleada, fe via amollalí, idò a sa plaça d'es "toros", cap com aquesta, sí, sí, hi havia una estesa de canyissos de no se quantes dotzenes.

Què te pareix que la deven haver llogada? no ho se però estaré en vetla i ja te tornaré sa contesta.

I els jardins de Ramon i Cajal, Placeta St^a Catalina Tomàs que m'en dius, pocs i mal cuidats.

Vaja una esmolada de garrova avui, permí mos hem desengavatxat bé.

Ses Xafarderes.

LES MÀQUINES DE MOVIMENT

PERPETU, "PERPETUUM" MOBILE.

RAFEL SITJAR

1ª PART

En el transcurs de tota la història hi ha hagut molts d'inventors i científics que ha cercat la "*Pedra Filosofal*" de les màquines, és a dir, una màquina que fos capaç de funcionar per sempre sense haverla d'alimentar amb cap tipus d'energia.

Actualment, hi ha moltes persones que dediquen temps i esforços a crear una màquina d'aquest tipus, sense adonar-se de que tal cosa és impossible, tal com ho diu el principi de la coservació de l'energia i tal com ho intueix el refraner popular amb dites i acudits com:

"Allà on no n'hi ha, que no ni cerquin"

"D'allà on no n'hi ha, no en pot sortir"

(o no en raja com diuen per Catalunya).

"Et guanyaras el pa amb la suor del teu front"

"Quan vaig tenir s'ase acostumat a no menjar, se va morir"

I d'altres que ens fan riure, però que estan plens de raó.

Cal recordar que els refranys són el resultat de l'observació quotidiana de molts aconteixements i que tot i que hi ha excepcions que, lògicament, destrueixen la regla, tenen un valor estadístic de probabilitat de ésser correctes, molt alt. A més, darrera ells, hi ha un sentit comú fora de tot dubta.

Tots aquests refranys, aplicats a les màquines, ens acosten al *principi de conservació de l'energia* que diu que en un sistema tancat, (sense entrades ni sortides), la quantitat total d'energia és constant.

Les conclusions que s'en treuen del principi de conservació de l'energia feran impossible que un cotxe funcioni sense bencina i endemés, que mai s'en pugui treure més treball que l'energia enmagatzemada en el propi combustible.

Així i tot cada any són molts els inventors que "troben" una màquina segons aquest esquema.

Hi ha màquines molt enginyoses que han fet dubtar a molta gent, d'altres, les més repetides, són variants més o manco iguals al cas del motor i la dinamo. Aquest tipus de "*perpetuum mobile*" consisteix en una bateria com les dels cotxes, que fa funcionar un motor elèctric, aquest motor, amb una cadena fa moure una dinamo que carregaria la bateria i a més feria anar una bombeta.

El sistema funciona mentres hi ha càrrega a la bateria, passat un cert temps, ja que el que carrega la dinamo, sempre és més poc que el que alimenta el motor, el sistema acaba per aturar-se.

voldria contar-vos com era el batre d'un temps enrera,perque si vos he d'explicar en temps d'avui crec que faria envant d'haver acabat a hores d'ara.

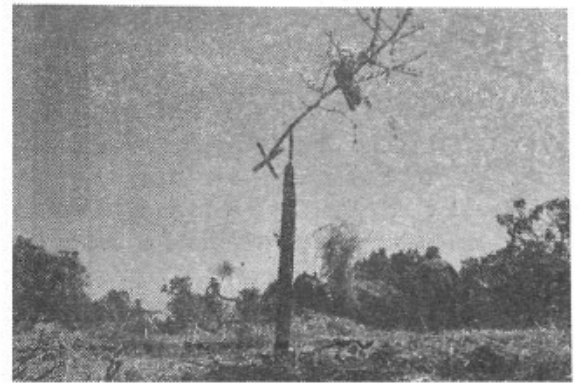
El primer que feien era el tripol de s'era.senyalaven un rotlo per llaurar i llavors passaven sa rastra una o dues vegades fins que quedava be , el regaven amb un canyís on hi anaven possant aigüa. L'endemà possaven sa palla i amb un cilindre estirat per dos homes per no fer tantes potades com feia la bístia pitjaven palla perque sa terra no s'hi afarràs.

Segaven amb falç,feien ses garbes i les duien a s'era amb un carro amb vestimenta estirat per una bístia.Arribats al troc,si davall sa garba(el llaç de sa garba)hi havia espigues les replegaven amb sa mà.A s'era possaven les garbes necessàries amb el serrat del rostoi a vorera de s'era i s'espi-ga de cap enmig.Desfeien ses garbes i les estenien amb una for-ca.Llavors era hora de que el sol fes la seva part de feina:encalen-tir es sembrat per torrar-lo,espe-nyar-lo millor i fer sa palla.

Col.locaven ses bísties (uns amb una,d'altres amb dues),i les feien donar voles per embullar el sem-brat,un home desde defora girava el sembrat per endins per capolar sa palla,un altre enmig de les bísties ,i els batadors partien darrera els animals.

Quan trbaven que sa palla estava feta llevaven ses bísties,granaven sa palla que podien,miraven d'allà on venia es vent i senyaven una serra enmig d'allà on venis es vent i amb una forza ventaven sa palla i llavors amb es tiraç l'acaramullaven de cap a sa serra i la tornaven ventar,triand es gra de sa palla mitjançant un serrat. Ara ja hi ha una amitjera neta.

En tenir es serrat fet acaramu-llaven s'altra amitjera,dues passes enfora d'allà on han fet sa primera,triand sa palla damunt s'altra fins que arriben al serrat. Llavors una vegada que la palla està triada ens queda es peús i es gra que ho granaven a l'enrevés d'així com ho feien amb sa palla,

Amb unes pales venten es gra i en estar més o menys net s'acaramu-llen enmig de s'era amb unes aradores i un erer ,possaven de-dins un home que engronxa i un altre que abocava el gra brut. Da-vall queia net i estava a punt per ensacar.

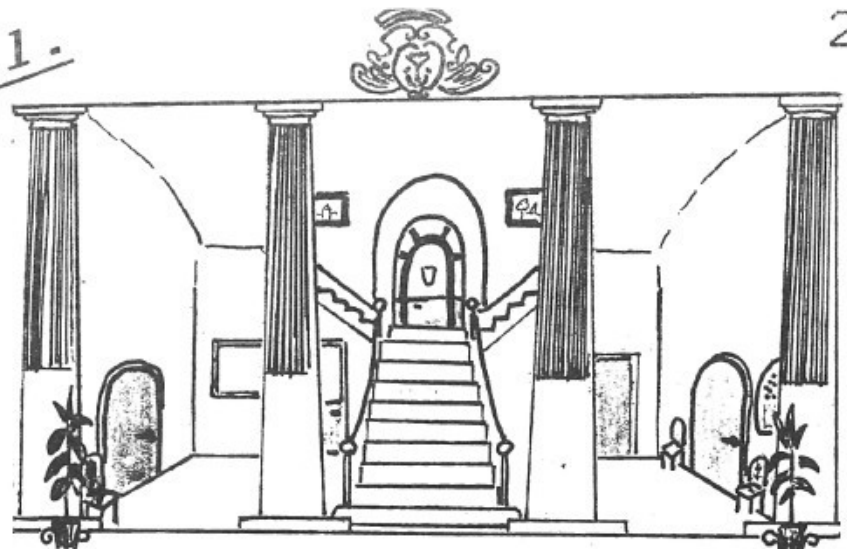
Quan trbaven que sa palla estava feta llevaven ses bísties,granaven sa palla que podien,miraven d'allà on venia es vent i senyaven una serra enmig d'allà on venis es vent i amb una forza ventaven sa palla i llavors amb es tiraç l'acaramullaven de cap a sa serra i la tornaven ventar,triand es gra de sa palla mitjançant un serrat. Ara ja hi ha una amitjera neta.

En tenir es serrat fet acaramu-llaven s'altra amitjera,dues passes enfora d'allà on han fet sa primera,triand sa palla damunt s'altra fins que arriben al serrat. Llavors una vegada que la palla està triada ens queda es peús i es gra que ho granaven a l'enrevés d'així com ho feien amb sa palla,de manera que peús i palla no es mesclava mitjançant una serra.

Amb unes pales venten es gra i en estar més o menys net s'acaramu-llen enmig de s'era amb unes aradores i un erer ,possaven de-dins un home que engronxa i un altre que abocava el gra brut. Da-vall queia net i estava a punt per ensacar.

Angel Oneto

Gregori Barceló marquez

El passat dia 26 de Juny de 1990 tingué lloc a l'Ajuntament un Ple Ordinari, al qual hi assistiren tots els Regidors, i del qual destacarem els següents punts de l'Ordre del dia:

1) Lectura i aprovació de l'Acta de la sessió anterior. Va esser aprovada per unanimitat, com ja és habitual.

2) Aprovació del compte general del Pressupost de 1989. Va esser aprovat sense discussions.

3) Casa Quarter de la Guàrdia Civil. Requeriment. Aquest va esser el punt més interessant, donada la seva problemàtica. Donat

que la "Benemèrita" ha deixat l'edifici de la Casa Quarter, el Batle va proposar demanar la seva tornada, i que si aquesta no es produïa en el plaç de tres mesos, l'Ajuntament demanaria que dit edifici passàs a propietat del poble de Porreres, per destinar-ho a la funció més convingent pels interessos de la nostra Vila. Això es produïria passats 30 anys. Tot el Consistori hi va estar d'acord.

Donada l'importància del tema, intentarem ampliar aquest tema al proper número de "Foganya", parlant amb qualche membre de l'Ajuntament.

ESTACIÓ DE SERVICI PORRERES

Obert les 24 h.

Neteja a presió amb aigua calent o freda de:

- CAMIONS
- TRACTORS
- MOTORS
- MOTOS

Joan Gornals Mesquida
Crta. Montuiri, s/nº
Tlf: 647283

PORRERES

Arròs frit

- 200 grs. d'arròs
- 200 grs. de cuixot dolç
- 100 grs. de gambes
- 2 cullerades de salsa de soia
- 1 ceba
- 3 ous
- Sal i pebrebò

Bollir l'arròs durant 15 minuts, el passam per l'aigua freda. Dins una greixonera de test sofregim la ceba raida amb un poc d'oli, quan estigui quasi daurada afegim el cuixot, tallat a trinxes, i les gambes. Tot ha de coure per espai de 5 minuts. Afegim la salsa i l'arròs; abocam els ous rebetuts, s'ha de coure amb poc foc i s'ha de remenar tot el temps fins que els ous hagin prè.

Carabassons plens de tonyina

- 6 Carabassons mitjans
- 200 grs. de tonyina
- 60 grs. de formatge ratllat
- 4 Cullerades de pa ratllat
- 60 grs. de mantega
- 4 Ous
- ½ Ceba
- Farina, sal i pebrebò

Tallar les puntes als carabassons i els fregim. Els tallam per la meitat i els buidam. Esmicar la tonyina i la mesclam amb el formatge i la ceba ratllada, sofregida amb la mantega i la meitat de la carn dels carabassons. Afegim el pa ratllat, 2 ous, sal i pebrebò. Mesclam. Omplim els carabassons i els deixam amb la seva forma original. Arrebosam i fregim.

Pensament

Un somriure és un raig de sol a la cara.

Consell

Un bon tònic, econòmic per la pell grassa i normal. Bolliu 5 ò 6 roses vermelles i mosties dins dos litres d'aigua, durant mitja hora. Si el teu problema són les pigues, afegiu unes gotes de vinagre blanc.

Solució a l'endevinalla passada:
Una figuera de moro.

Endevinalla

M'engrons de nit i de dia
no tenc repòs ni aturai,
el que de mi es fia
perilla no arribar a jai.
Som així de capritxosa
que no te explicació,
aguant cent quintes de palla,
i una unça de ferro, no.

Acudits

1. L'espòs ha tengut un accident molt greu,... comença a recobrar-se en el llit del Hospital. Obri els ulls i diu, "Som al Cel?"; "No amor meu", contesta l'esposa, "Jo som aquí".

2. Dos amics que feia temps que no es veien, es troben pel carrer i xerrant, un demana a l'altre pel seu fill major i l'altre li respòn:

- "En Pep? Estudia Llògica".
- "I què pestes és aixó?"- va dir l'altre.
- "Mira, tú a casa teva, tens una peixera?".

Aquell li diu que "Sí". L'altre segueix dient:

- "Idò, si la tens és perquè t'agraden els peixos, t'agrada la mar. Si la mar t'agrada, t'agrada la platja. Si t'agrada la platja, t'agrada la natura. Si t'agrada la natura, t'agraden les dones".

L'altre va dir que "Sí", que allò era veritat i se'n va anar rumiant allò de la Llògica.

Amb aquestes que se troba amb un veinat seu i li diu:

- "Ara he vist en Mateu, saps què estudia el seu fill?".

L'altre li va dir que "No".

- "Idò, estudia Llògica", li digué en Tomeu.

- "I què punyetes és aixó de la Llògica?", exclamà aquell.

- "Tú tens una peixera a casa teva?".

Aquell va dir que "No" i en Tomeu li digué:

- "Idò, ets maricó".

De dins el caixó.

A JOAN ANTONI.

Sé cert que allà on siguis lletgiras aquestes lletres, JOAN. Pot esser si tant vols un homenatge particular que et fa un amic de tota la vida.

Vaig plorar molt quan vaig saber el que et va passar, no mo podia creure, però era veritat. Vaig fer mentidera a la meva padrina quan mo va dir i fins que no vaig esser a casa teva on vaig veure la teva mare i el teu germà, llavors ja sí, ja no hi eres.

Sé cert que en aquets moments deus córrer o jugar a bàsquet, perquè aixó era la teva vida, disfrutaves tú i feies disfrutar als altres, sobretot a jo. Ses vegades que vàrem pujar MONTI-SION per entrenar quan corriem tots dos, quan mos picàvem per veure qui arribava primer, normalment sempre eres TU, perquè tenies més "sprint" que jo. I aquella vegada que vàrem pujar a MONTI-SION tant sols en vuit minuts i trenta segons, aquesta vegada va esser massa. Vàrem disfrutar, però jo just disfrutava de veure't córrer. Quan vares esser CAMPIO DE BALEARS DE CROSS, em vares dir "Ara ja som com tú, Vicenç". "Sí, com jo i millor que jo", et vaig dir. Vàrem passar uns anys que no els oblidaré mai, ses aventures que feiem quan sortiem a la Península a córrer, t'en recordes que l'entrenador, Biel Coll, i els altres companys ens deien "EL DUO LIGON". Sí, Joan Antoni, varen esser uns anys ben bons per tots dos. També és veritat que qualche vegada ens discutiem, però aixó és normal entre dues persones que s'estimen, perquè jo, Joan Antoni, com amic, et vaig estimar, t'estim i t'estimaré sempre, siguis allà on siguis.

I jugant a bàsquet, què em dius? Enmig de sa pista ens deiem de tot, ens renyàvem, ens animàvem, però quan acabava el partit no ens recordàvem de res i sortíem de sa pista com a íntims amics.

Han estat uns anys, Joan Antoni, que no oblidaré mai, que sempre els tendré ben guardats en el fons del meu cor, perquè persones com TU n'hi ha poques en aquest món i nomès ho sabem els qui et coneixiem de bon de veres.

Has deixat penjada a molta de gent que t'estimava com la teva Al·lota, ton Pare, ta Mare, el teu Germà, els íntims com en Toni Ballester i en Rafel "Ros", i a Jo. Però ja veuras que tots ens veurem allà on siguis i llavors podras festetjar, xerrar amb la teva família, amb Toni i en Rafel, i perquè no, pujar a un Puig o jugar a Bàsquet amb Jo i els qui hagi. Llavors estarem tots junts.

Que em perdonin totes aquelles persones que eren amics o amigues d'en JOAN ANTONI i que jo per la meva ignorància i perquè ja no puc escriure més, no surten en aquest escrit. Els hi deman de tot cor.

SIGUIS

ALLA

ON SIGUIS...

D'UN AMIC

DE TOTA

LA VIDA.

VICENÇ JUAN HOLL.

Entrevista a:

MESTRE BIEL CERDÀ "CELOS"

Mestre Biel "Celos", com el coneixem a **Porres**, va néixer dia 24 de Setembre de l'any 1.899. Un home que essent del segle passat ha estat totalment incorporat al segle vint, per quant ha sabut introduir-se a la vida, no diré moderna, però sí a la vida del nostre temps.

Als seus 91 anys, que ferà el 24 de Setembre, aparenta una perfecta salut i s'alegra que anem a fer una xerradeta amb éll, si bé prest es nota el nerviosisme, quan veu que no respon amb exactitut a allò que dins ell recorda d'una manera viva i puntual.

- Bones tardes **Mestre Biel**, com mos trobam?

- Fa un parell de dies que estic pesadet,... es cap, (es posa les mans al cap, darrera el clotell), me pesa.

- Idò teniu molt bon aspecte.

- Sí, aixó sí, gràcies a Déu, això sí però, (ja sab perque hi anam), no em record de res.

- Tranquil **Mestre Biel**, ja veureu com vos recordareu del que vos demanarem; qué nomeu, Biel Cerdà Barceló?

- No, jo som Mesquida de segon.

- Ho veis com anirà bé; i els vostres Pares?

- Gabriel i Aina Maria.

- Quan vàreu néixer?

- No m'en record, (la seva nora li ajuda: sí ara teniu 91 anys); sí (continua ell), pel Setembre les faré, (pensa un poc) dia 24.

- Quin ofici heu fet? (Abans d'acabar la pregunta ja contesta).

- Tota la vida de picapedrer, (torna intervenir la nora: li he sentit a dir que va néixer dins

una gaveta), sí, sí i és ver (afirma Mestre Biel).

- Fins quan vàreu anar a escola?

- Posa fins a vuit anys; bé, posa fins a onze, però llavors vaig anar a escola els vespres fins als vint anys; aixís quan un torna un home va veient l'interessant que és el saber.

- Veniu d'herència de picapedrers?

- Mon pare ja era Mestre d'obres i son pare també ja ho era.

- Recordau haver prèns part en cap obra important?

- Amb mon pare vàrem fer la reforma de la Creu, L'arc de l'altar major; abans feia por, per anar a adorar la Creu feia un passadís estret i fosc amb deu o dotze escalons, una cosa oscura i trista.

Perfumeria i Estètica

BAUÇA

EN COSMÈTICA, TOT

C/. Almoina, 71

Tel. Particular (només vespre) 647894

07260 - PORRERES

- Altres obres que recordeu?

- L'Escola de Sancelles, la Capella de les Reparadores de Palma, el temps que feia el servei militar.

- Qui feia de mestre en aquestes obres? (Mestre Biel s'anima, pareix que reviu i continua).

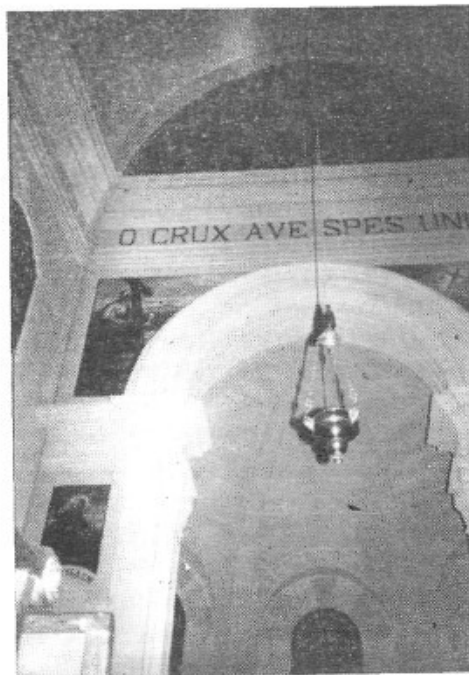
- Qui havia de dirigir? Jo, a ses Reparadores hi vaig arribar com un caramel·lo.

- La feina que vos agradava més fer quina era?

- Treballar el marès. (Aquí també s'anima, inclús pareix que te l'uxol amb les mans a l'escapra i la masseta).

- Al vostre tall, quants d'homes hi heu arribat a tenir?

- Unes temporades més i altres no tants; arribàrem a ésser uns vint-i-cinc. Ja hi ha feina amb tot això.

Nota informativa.

Diumenge, dia 29 de Juliol rebé les aigües baptismals a la Parròquia de la Nostra Vila la minyona **Lina Maria Santmartí Bauçà**.

Els seus pares, padrins i demés familiars i amics rebin la més cordial enhorabona.

- Quines altres obres més recordeu?

- El Cinema de Ses Salines,..., un local de magatzem molt gran, també a Ses Salines. (Com més va de coses no s'enrecord).

- Posau-vos tranquil Mestre Biel, no passeu ànsia.

- No, jo no en pas, és que ses coses me fugen, les vaig a dir i no m'enrecord.

- Un home què guanyava? (Pensa qui te pensa,..., jo li vull ajudar). Que pos, una pesseta? (Com per compromís em diu).

- Escriu cinquanta pessetes.

- Quantes coses deu haver vist Mestre Biel "Celos", maneres de fer feina, classes de material, cançis d'eines, pujes de sou..

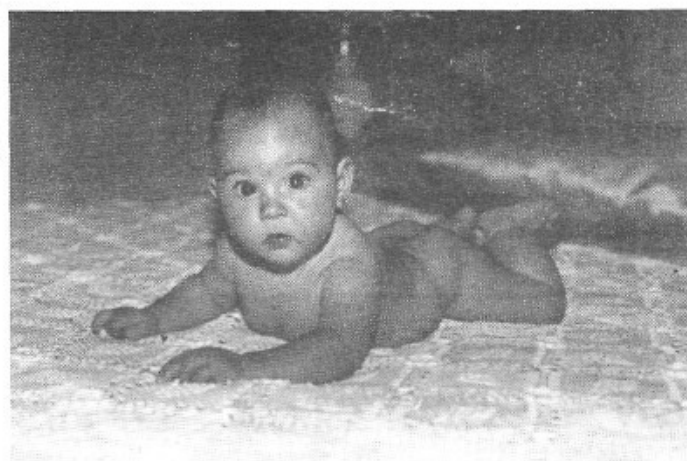
- Li deman: Per ésser mestre d'obres, vos exigien qualche cosa? (No entèn la pregunta i torna a intervenir la nora). Per fer de mestre havieu de tenir un carnet o qualche paper?

- (Arrufa les espatlles) No, no res. Havies d'ésser mestre.

- Heu fet cap volta mai?

- (Es torna a animar i em parla una estona de cases amb voltes). Voltes no n'he fetes mai, però arcs, sí n'he fets bastants.

Hem de llevar tall, per ventura un altre dia continuarem recordant el que era pujar marès a la lletia o fer formigó, mescla amb els cavecs,.....

Com vàrem dir al passat número de **FOGANYA**, començarem a tractar avui el tema de si escriure -a- o -e- quan es troben en síl·laba àtona (o inaccentuada) que és quan es confonen en un mateix so neutre, de manera que la "a" de "padrí" sona com la "e" de "tenir".

Com que és un tema llarg i un poc complexe ho tractarem en un parell de lliçons.

En aquesta direm quina vocal escriure quan aquest so es troba a final de paraula.

* En els **SUBSTANTIUS** (o noms) la norma general ens diu que hem d'escriure amb "a" final els noms femenins i amb "E" els masculins. Hi ha però algunes excepcions que podeu ampliar consultant una gramàtica. En direm un parell:

- Femenins acabats en "e": "la torre", "la mare",....

- Masculins acabats en "a": "el telegrama", "el patriarca" (i altres amb -arca), "el maquinista" (altres amb -ista),..

* Pel que fa als **ADJECTIUS** la norma general és la mateixa que pels noms. Les excepcions a aquesta norma són:

- Alguns masculins s'escriuen amb "a", com en castellà: "l'home idiota", "el mercat agrícola".

- Hi ha femenins que s'escriuen amb "e", quan el masculí acaba en "e" i correspon una "e" castellana. Ex: "Una dona salvatge", femení de "Un home salvatge". Altres adjectius són: lliure, jove, amable,...(fixeu-vos que en castellà també són amb "e": "libre", "joven",...). Nomès hi ha una excepció, el femení de "pobre" és "pobra".

* Per acabar direm que en els **VERBS**, s'escriu "e" final en el Present d'Infinitiu i d'Indicatiu dels que pertanyen a la segona conjugació, com atendre, creure, escriure,...

Continuarem parlant d'aquest tema "a la **FOGANYA** següent".

Fins després!

El professor.

SALO DE BELLESA I PERFUMERIA MARGARITA BARCELO

C/. Luna, 12 Tel: 64-70-70 PORRERES

No importa al Trenc anar per morena estar.
La solució la poreu trobar al Saló de na Margalida Barceló

Aquestes imatges són un bon testimoni de l'esdeveniment que es celebrà el passat 1 de Juliol a Porreres. Segurament la nostra Església Parroquial i la comunitat cristiana porrerenca mai havien acollit una celebració d'aquest tipus. En Felip Díez fou ordenat diaca de mans del bisbe Teodor.

Diaconat significa servei i és una passa decisiva cap al prebiterat.

A més de la seva família, hi assistiren els rectors solidaris, els responsables del pre-diaconat i del Seminari, així com preveres amics. I és de destacar la participació activa dels Grups on en Felip ha treballat i d'altres que s'hi sumaren.

La celebració tengué, sens dubte, moments d'intensa emoció; l'ambient que es va crear hi convidava. Sobre tot en els instants claus de l'ordenació.

Després ens poguerem saludar més a prop al berenar que ens serví al pati parroquial, on regnà el bon humor.

Felip, ens alegra sincerament aquest nou pas, però ens entristeix que ens hagués de deixar. Ara sols ens manca agrair-te, i ho volem fer des de aquestes pàgines, la feina que entre nosaltres has realitzat i desitjar-te molta sort en la teva nova etapa a Pollença.

Més encara, et volem dir que a Porreres sempre hi trobaràs acollida i bons amics.

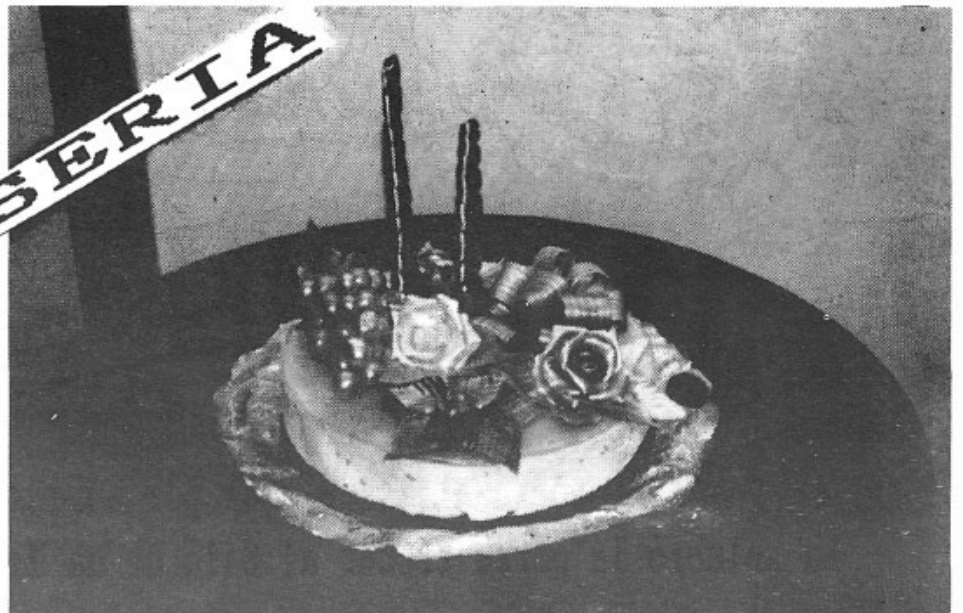
CA 'N MIQUEL

Especialitat en Buffets,
Torrans, ...

C/ de l'Almoina, 22
TEL: 64-74-85

PASTISSERIA

07260-PORRERES

Els qui seguiu aquesta glosada, ja sabeu que les se tiraren a ferir, idò pensau que encara en vorem de més grosses i sinó...

Els casats havien dit que endemés de s'os volien sa popa, els fadrins, contesten:

16) F. No no som tant coioneres com voltres ni dun bon tros per això en trobar un os dins s'escudella o s'arròs el deixam a sa vorera.

A nes casats de per aquí jo els a vui tractar de vos sabrieu d'un mestre fí que mos fes un gran bessí que poguessim cagar-hi quince, vint o vint i dos

17) C. Per esser un home agut contesta he de tornar si tants n'hi han de cagar l'heureu de fer llergerut

18) F. S'ha embossat sa clavaguera anau a cercar en Ferrà i ja veureu com dirà que es bessí no bastà es dia que vàreu penjar aquest pedàs per bandera

19) C. Sa nostra cabra que bela ja deu voler berenar mos voleu guanyar a glosar? idò heurem d'anar a llogar L'amo en Tomeu Pera Quela

Si tens sa cabra que bela es que te vol xupar... es dit no hem de mester en, Pera Quela noltres tenim en Pulit

20) F. Es casats sou uns covars sense coratje de res aixís llogau en Pulit que a lo vist es un entès

No sé qui es en Pulit que en voltres vol glosar, però... en haver de sopar, noltres duren tot es pa i es casats duis es cabrit

21) C. D'en Pulit i en Pera Quela tothom ma sentit parlar crec que voltres en es sopar estereu bela que bela

22) F. Escoltau si no sou sorts que no parl per un totsol es fadrins duren sa col si es casats hi duis es tords

23) C. Aquest glosador novell en tant d'anomenar es bassí deu dur es depòsit d'urí que no lo cap dins sa pell

Tant si li pega en pixera o parlant més d'es negoci... com si li pega en caguera... no cabrà dins es cossi

24) F. No es que hem doni per perdut si no veis res apuntat perque no he contestat? idò perque no ha llegut

De belar no belaré almanca es temps d'es sopar es darrer puo començar i encara vos agafaré i per jo quedareu bé si tot o voleu pagar

25) C. Fa vint anys que som casats i encara estic amb ella he menjat molta paella i mai m'ho he acabat

Roba neta i aixugada inclòs està es planxà fa molts d'anys que sa bugada no la tenc a fer a mà.

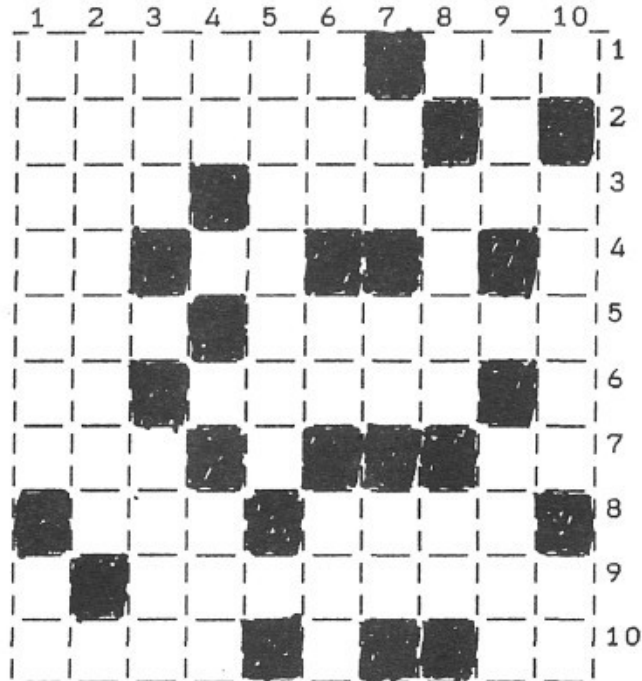

Volguent o sense voler els casats han entrat dins un assumpte delicat, vorem el pròxim "FOGANYA" que contestaràn els fadrins.

Solucions del encreuat anterior:

Horitzontals: 1.Jaume; Ells. 2.O;
TAE; T; AA. 3.VIP; Eina. 4.En;
Arriba. 5. Niar; Acaba. 6.TC; AT;
Cou. 7.Uixol; O; C. 8.T; An;
Atlas. 9.En; O; Ei; U.
10.Articulada.

Verticals: 1.Joventut; A. 2.A;
Inici; Er. 3.Uep; A; Xant.4. Mà;
Ar; oN; I. 5.Eter; Al; Oc. 6.
Irat; A; U. 7.Etnic; óteL. 8.L;
Abac; Lià. 9.La; Aboca; D. 10.SA;
Au; Sua.

HORITZONTALS.

1.Nom del actual President del **GRUP FOGANYA**. Comunitat Econòmica Europea. 2.Mascle de la abella mestre. Consonant. 3.Article. Conjunt de idees. 4.Preposició inseparable. Nota musical. Consonant. Sud. 5.Valent. Dividit i separat. 6.Cessi. Ella no té les parts sexuals. Mil. 7.Organització iberoamericana (al revès). Est. Nom d'una lletra. 8.Animal. Fruita. 9.Cent. Funcionari Públic. 10.A Son Sant Joan n'hi ha molts. Veu que tenen els militars per executar una ordre.

VERTICALS.

1.Engronsadora.Comunitat Autònoma. 2.Constructor de mobles.Cinc. 3.Zero.Consonant.Metall que forma amb l'oxígen un àcid d'una olor molt forta i desagradable. 4.Matrícula de Nova Zelanda.Cinquanta.Vocal.Vocals seguides. 5.Producte metal·lúrgic obligat per la unió de dos o més

cossos, on un és un metall.Nord. 6.Xerrat feim "tot".Doble vocal.Adjectiu. 7.Infusió.Si hi posau una vocal enmig fareu un número (al revès).Animal que viu als boscs. 8.Consonant.On és?...Rutini. 9.Reial Societat Espanyola(al revès).Vocal.Defecte. 10.Vocal.Frontera.Terminació verbal.

Avui, ni fútbol ni bàsquet -esports més o manco arrelats a la Nostra Vila-; avui parlarem de motes.

Qui no ha vist quaque vegada una cursa de motes per la televisió, o no anant tant enfora, aquests darrers anys per a Sant Roc. Bé idò, fa uns dies vaig parlar o xerrar amb un corredor de la Nostra Vila; o us pensàveu que no n'hi havia cap?.

Pels qui no saben qui és, començaré per dir que ha estat **Campió de Balears** en la categoria de 125 c.c.

Parlant, parlant amb en Bernat, vaig saber que éll participa a una prova anomenada **ENDURO**: que consisteix en una sèrie de trams, ja dins un circuit o bé per camins i sementers, la majoria d'ells cronometrats, a més a més els corredors no saben quins seran aquests trams (aixó és el més interessant) i la cosa està en fer molta de via, no perdre-te, i, és clar, no caure.

En Bernat aquest; sí, aquest **Campió** nostre és en **Bernat Vidal** (de Ca'n Moi), aquell jove que ven grana a veinat del "Matadero".

Ell diu que a Porreres hi ha molta afició i que els joves empenyen fort, però que fa falta que algú doni una empenta a la cosa.

En Bernat té poc temps per entrenar i per aixó aquest any només ha fet dues curses i per poder fer curses és necessari fer-se una llicència, tenir una moto d'aquestes que fan renou i moltes ganes de fer bogeries.

També a la Nostra Vila hi ha un

Moto Club, i si algú està interessat amb tot aquest trui, parlant amb els seus integrants segur que vos aclariran la cosa millor que jo.

He sabut que també hi ha dos joves més que també tenen aquesta curolla de la moto, que són en **Baltasar Ferrer** (de la "Sirena") i en **Alejandro Lalara Bestard**, tots dos tenen futur, però només amb aixó no basta, les coses no vénen de l'aire del Cel.

Per aixó des d'aquí demanam als qui puguin qualque cosa per aquest esport que hi posin una mà i tot-home li agrairà molt.

Donam les gràcies a n'en Bernat Moi per la seva col·laboració..., i a tots els qui estimen la moto.

Bernat Vidal i 43049600

Amb les 5.000.- de cada mes invertides a "SA NOSTRA" me fan es 10% amb el Pla de Jubilació

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

CERCANT DELERS

Mon cor s'eixampla de tot
només obrint la barrera
i sent com si un formiguer
me corregués per les venes.

Mons ulls ho recerquen tot
miren davant i darrera
i sent, com anys enrera
plors i alegries d'infants.

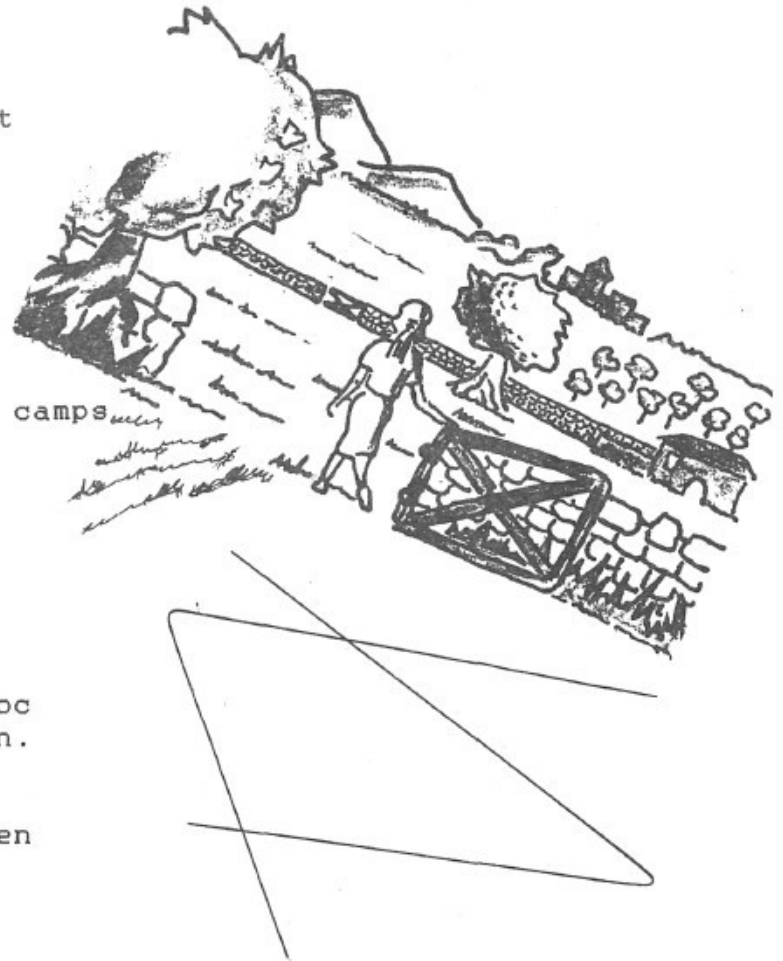
Mes, tot és pau i silenci
grandesa i benestar
tot flaire de florinoies
i de poncelles brotar.

Reneix amb mi l'esperança
quan veig el verd dels teus camps
espàrrecs per les voreres
i la figuera brotant.

I a la tanca més petita
a la vora de l'aljub
on els amors s'hi floriren
com les poncelles de juny.

També el vell garrover
coneixedor dels meus jocs
ses branques ja han estat foc
uns bordalls només li queden.

No hi ha guarda d'ovelles
ni gallines campejant
no hi ha els coloms que volen
però...hi he trobat la pau

Catarina

Segueix la llista de col·laboradors, per a la representació de PASSIÓ A PORRERES 1990

Recordam que els gastos d'enguany pujaren a 473.800 pts i amb la llista passada arribàrem a 126.070 pts.

Taller Vidal

Bar C'Antoni de Son Oms

Comestibles Bordoya

Ca Es Montuiré

Carniceria Queca

Comestibles Viló

Sermi

Josep Julia

Jaume Martorell

Bartomeu Barceló

Gabriel Barceló

Frencesc Sastre

Maria Gari

C .P.

Carniceria Veny

Esperteria Xibic

Forn Can Lluissó

Creaciones Omel

Fabrica Fideus

Carniceria Palerm

Gabriel Cortes

Margalida Mora

Coloma Bauza

Margalida Bover

Forn Can Lluissó

Familia Nicolau

Bernat Bauzà

Amb aquesta segona relació, els ingressos pugen a 71.700 p que afegides a les 126.070 pts. de la primera fan un total de 197.770 pts., tenguent en compte que els gastos pujaren 473.800 pts. tenim un deficit just d'enguany de 376.030 pts

Gracies a tots els que ens han aidat, esperam poder seguir fent feina pel poble de Porreres costi el que costi

LAMENT

Un cor
compost per mils de cors
i plora avui plora
----perquè la Mare
es mor----

Els gemecs em fan tremolar
cada vegada més forts
i en ells queda un soroll ofegat
de misteri i tristor
----perquè la Mare
es mor----

Renou
Ciment
Eixams
Asfalt

--NEGROR-- que Roega
Destrossa
Arruga
Afitora
Podreix

i MATA

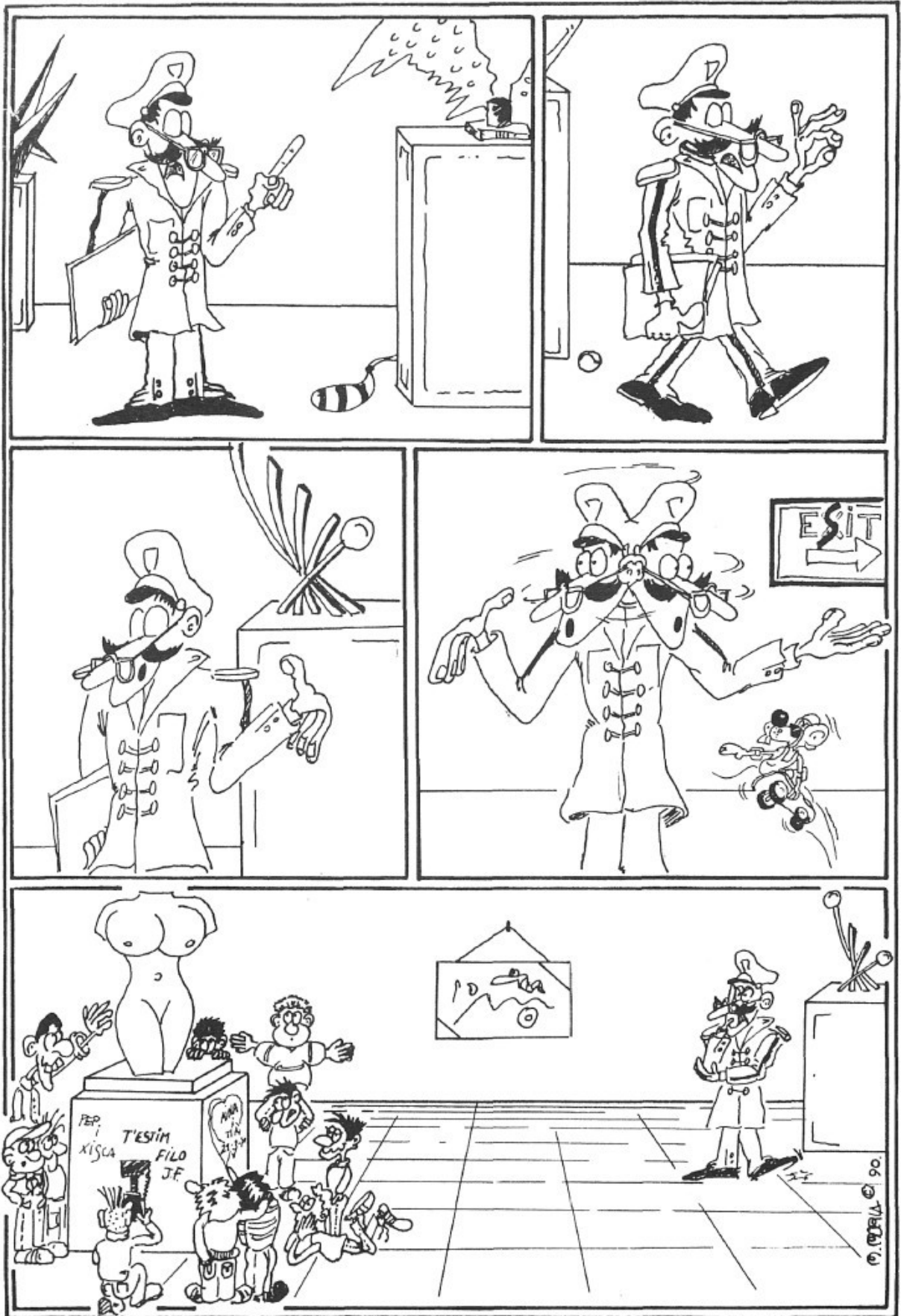
Mare
Jo i mil més et volem salvar
Mare
JO i mil més no ens cansam de lluitar
Mare
Perquè quan estic
enfora de tu
t'enyor més que mai
Perque cada mossegada que et peguen
és una agulla més
dintre
el meu cor

Mare
t'estim
i em fa mal que petesquis
que cridis
que et destrossin
Mare
tan bella com ets

Un cor
compost per mils de cors
i plora...

avui plora
---perquè M. a l l o r c a
es mor---

CÒMIC

QUARTA CONVOCATÒRIA DE BEQUES

B A S E S

- 1.— Es convoquen tres beques per a estudis de nivell universitari o Formació Professional de segon grau o similar, per al curs 1990-91.
- 2.— Podran sol·licitar-les els naturals o residents en els termes de Lluçmajor, Porreres o Santanyà.
- 3.— Els interessats podran formalitzar la petició presentant la corresponent documentació en el domicili social de la Fundació (C/ Bisbe Pere Roig, 29, Lluçmajor) entre els dies 2 de juliol i 15 de setembre de 1990.
- 4.— La documentació a presentar és la següent:
  - a) Imprès de sol·licitud, que es facilitarà a la pròpia Fundació.
  - b) Fotocopia de la Declaració de l'Impost sobre la Renda.
  - c) Certificat d'estudis del curs 1989-90 o del darrer realitzat.
  - d) Informe de dos professors.
- 5.— Els becaris de la Fundació per al curs 1989-90 hauran de formalitzar la petició de pròrroga per al curs 1990-91 en les mateixes dates que els nous peticionaris i presentaran la següent documentació:
  - a) Imprès de sol·licitud, que es facilitarà a la pròpia Fundació.
  - b) Certificat d'estudis del curs 1989-90.
- 6.— Durant la segona quinzena de setembre es farà públic el resultat de la convocatòria, segons resolució de la Comissió constituïda per a tal fi.
- 7.— A l'inici del curs es farà efectiva la meitat de l'import de la beca i durant el segon trimestre l'altra meitat, prèvia certificació de l'aprofitament acadèmic i de les avaluacions parcials, si s'han celebrat.
- 8.— La concessió d'una beca per al curs 1990-91 (incompatible amb la titularitat de qualsevol altra beca) suposarà la seva pròrroga fins a la finalització dels estudis, sempre que les circumstàncies econòmiques familiars i l'aprofitament acadèmic ho justifiquin.
- 9.— Els becaris de la Fundació Cultural Prefama es comprometen a realitzar, una vegada acabats els estudis, algun treball social relacionat amb la seva especialitat en els seus respectius municipis, de forma gratuïta i durant un període no superior a un any, compatible amb qualsevol altra activitat professional.
- 10.— La participació a aquesta convocatòria suposa la total acceptació de les bases. El Patronat de la Fundació Cultural Prefama es reserva la definitiva resolució de qualsevol incidència que pugui sorgir i la interpretació de les bases de la present convocatòria.

Lluçmajor, juny de 1990.

(Informació: Sra. Maria Vidal Pons. Tel. 66 01 54)

Cuina del carrer cerdà n 14

Amb totes les característiques d'una cuina pagesa de dins el poble. L'escalfapanxes té poc més de metre i mig; fa un escalonet d'uns 15 centímetres, a més l'endinsada que fa la pared que forma l'escalfapanxes va tancat fins l'andret del cel ras on també desemboca la campana, que du tota l'amplaria de la cuina; la campana s'obre fins a dos metres, aixís aplega els fogonets i a partir d'aquí comencen els escudellers.

Els fogonets estan a l'esquerra de l'escalfapanxes; al recó hi ha un armari amb cortina; l'ovalat o rodó d'aquest denota l'existència del cossi en aquest racó, a l'altra racó hi ha una raconera de marès i abaix es feia servir de llenyer.

Les cuines que havíem posat fins avui no tenien aquest detall d'escudellers, no obstant esser molt característic de les cuines mallorquines; aixís entre l'espimta, sempre d'una peça, i els escudellers hi cabien greixoneres, olles, plats, escudelles i xicres.

A baix dels escudellers solia haver-hi una filarada de clausganxos on es penjaven llaunes i coquers, paelles i rostidores, esprimadors i rodets, rotlos i cubertores, cullerots i giradores.

Conservem nostra història escrita a pedra, si importa sacrificant un poc la comoditat, que ofereix l'esdeveniment de la moderna comoditat.